

Møte onsdag den 28. oktober kl. 10President: *K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l*

D a g s o r d e n (nr. 8):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 2)
2. Referat

Presidenten: : Den innkalte vararepresentant for Rogaland fylke, Helge Solum *Larsen*, har tatt sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Tom Thoresen (A): Jeg foreslår Bjarne Håkon Hansen.

Presidenten: Bjarne Håkon Hanssen er foreslått som settepresident. Andre forslag foreligger ikke, og Bjarne Håkon Hanssen anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime.

- statsråd Peter Angelsen
- statsråd Kåre Gjønnes
- statsråd Jon Lilletun
- statsråd Guro Fjellanger

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

En del representanter har meldt seg på forhånd med ønske om å få stille spørsmål. De representanter som i tillegg ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. – Takk.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Petter Løvik.

Petter Løvik (H): Eg vil stille eit spørsmål til statsråd Lilletun.

Ein god skule vil vi alle ha. Noko av det viktigaste for å få til ein god skule er gode og motiverte lærarar, og for å få ein god motivasjon er eit godt arbeidsmiljø heilt sentralt. Då er det litt betenkjeleg når vi igjen les om aukande vald mot lærarar, seinast i Glåmdalen 23. oktober, der

drapstruslar, forsøk på eldspåsetting av lærarane sine bustader, knivtruslar og grov munnbruk blir skildra. Dette er noko vi ser mange stader og i eit stadig aukande omfang.

Mitt spørsmål er: Kan og bør vi akseptere dette? Mitt og Høgre sitt svar er eit klart nei, og eg vil spørje statsråden: Er han einig i den vurderinga? Og dersom han er det: Kva konkret vil statsråden gjere for å bøte på dette?

Statsråd Jon Lilletun: Representanten Løvik og partiet Høgre og Regjeringa er heilt einige om at det sjølv sagt ikkje kan akseptast. Problemfeltet er samansett, og det er stort. Eg har lyst til å streke under at dette er unntaka og ikkje regelen, men unntaka er så alvorlege at sjølv sagt må det likevel gjerast noko i forhold til dette.

Regjeringa har sett i gang ei rekkje tiltak. Ein av dei tinga som har vist best resultat så langt, er arbeidet med konfliktråd, som no blir trappa opp og prøvt ført over til fleire og fleire skular på ungdomsskuletrinnet – som var det opphavlege – og no òg over til dei vidaregåande. Vi trur at skal vi løyse dette problemet, vil vi måtte få elevane med på lag. Vi må skape ei vedkjenning på skulen som gjer at ein felles gjer noko med dette, for igjen: Det er unntaka på skulen som står for den typen åtferd.

Eg har registrert det same som representanten Løvik, og har invitert lærarorganisasjonane til eit møte den 5. november der dette skal drøftast. Den meldinga som Stortinget har bede om når det gjeld lærarrekuttering, vil òg omhandle dette. I tillegg til det vil eg vise til eit viktig arbeid med kontaktverksemd som Oslo er i gang med, der kvar skule har ei kontaktordning med politiet, som har vist seg å fungere på ein god måte. Det er altså ikkje eitt svar, men mange svar, og vi erkjenner at vi har ikkje alle.

Petter Løvik (H): Den 19. november i fjor tok eg opp omtrent same spørsmål med same statsråd, og bakgrunnen var då Lærarlaget si gransking, som for så vidt viser at det vi snakkar om, er unntak. Men 24 pst. av lærarane har vore utsette for vald – det gjeld både ungdomstrinnet og barnetrinnet – og 48 pst. av lærarane meiner at skulen ikkje gjer nok. Også då sa statsråden at dette er ei viktig og samansett sak, og det er ganske pussig at statsråden stort sett hadde dei same løysingane då: eit møte og ei stortingsmelding. Då skulle det vere eit møte veka etter, ein erfaringskonferanse der desse spørsmåla skulle takast opp. Dessutan blei det sagt at det skulle komme ei stortingsmelding om spesialundervisning våren 1998. Kva som kom ut av konferansen, veit eg ikkje, men eg veit kva som kom ut av stortingsmeldinga – det kom absolutt ingenting konkret ut av denne når det gjeld vald mot lærarane. Eg håpar derfor at både møtet og stortingsmeldinga som statsråden no seier vil kome, denne gongen vil gje noko langt meir konkret enn det statsråden lovde for eit år sidan.

Statsråd Jon Lilletun: Det er slett ikkje rett at det ikkje er kome noko ut av det. For det fyrste er det opplagt at det å føre spesialundervisningskompetanse nærare elev-

en og nærare skulen er til hjelp for læraren. Vidare var på det tidspunktet den fyrste runden med konfliktråd ikkje evaluert. No er den evaluert, og saka vert opptrappa i samarbeid mellom Justisdepartementet og Kyrkje-, utdannings- og forskingsdepartementet. Men eg ville vere altfor enkel i mine svar dersom eg lét som om det ikkje er ein langvarig prosess som ligg bak den utviklinga vi har hatt i skulen – ein prosess som byggjer på mange overordna samfunnsforhold. Det er ikkje gjort på eitt år! Vi er godt i gang med dette arbeidet, men eg kan ikkje stå her og gje eit svar. Likevel: Det er gjort ein god del ting i denne saka sidan representanten Løvik fyrste gong tok dette opp.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Bjørn Hernæs.

Bjørn Hernæs (H): Det er vanskelig ikke å oppfatte statsråden som at han forsøker å bagatellisere et meget alvorlig problem. Når han sier at dette er unntaket og ikke regelen, minner det meg om fengselsdirektøren som i en situasjon med svært mange rømminger sa at man ikke måtte glemme at flesteparten av fangene tross alt satt inne! Hvis statsråden er fornøyd med den typen utsagn, kan man selvfølgelig komme ganske langt.

Poenget er altså at det hardner til, det sier også de lokale avisene på små steder. Dette er et problem som man må ta på alvor, og noe av det man nå må diskutere, er om skolen skal få tilbake sin rett til å gripe hardere inn mot umulige elever. Vold mot elever og vold mot lærere kan vi ikke akseptere.

Vil departementet nå vurdere å ta opp igjen Høyres forslag om å gi kommunene anledning til å fastsette reglement som igjen gir rektor anledning til å vise ut de elevene som ikke oppfører seg slik som man må forlange som et absolutt minimum for å kunne drive undervisning i norsk skole?

Statsråd Jon Lilletun: Etter mitt syn er dei lovene og reglane som gjeld i dag, gode nok til at ein kan gripe inn – og det er altså ikkje eit forsøk på å bagatellisere. Men eg synest det er viktig at vi held fast på at dei unntaka dette gjeld, ikkje får lov å skape eit bilete av norsk skule som ein skule der fyrst og fremst vald dominerer. Men samstundes er det ikkje slik at eg lét som om problemet ikkje eksisterer. Tvert om er vi i fullt arbeid med det. Vi har den lovgjevinga som skal til. Samstundes er det ikkje noka løysing å gå tilbake til spanskrøyret, dersom det er det som ligg i representanten Hernæs sitt forslag, men det er faktisk å gå via sosialpedagogisk arbeid. Og ein ting som eg trur vil vere nyttig, er å få nye yrkesgrupper inn i skulen. Læraren er fyrst og fremst utdanna som pedagog, for å undervise. Eg trur vi òg treng andre sosialpedagogiske yrkesgrupper som kan førebyggje den typen problemåtfærd.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Anneliese Dørum (A): Jeg vil få stille et spørsmål til kirke-, undervisnings- og forskningsministeren.

Statsråd Lilletun har sammen med helseministeren stoppet undervisningsprogrammet om samliv og seksualitet. Det er Helsetilsynet, Regjeringens eget fagorgan, som har hatt det faglige ansvaret for dette programmet. Mange ulike faggrupper med høy kompetanse har medvirket under utarbeidelsen av det, også pedagoger. Det er underlig at statsråden griper inn og foretar en politisk vurdering av dette undervisningsmateriellet og ber om en ny faglig vurdering fra Høgskolen i Agder.

Hva er det med dette undervisningsmateriellet som virker støtende på statsråden (presidenten klubber), og hvorfor har han valgt én enkelt annen faginstans fremfor alle dem som har vært med på dette programmet?

Statsråd Jon Lilletun: Dette informasjonsmateriellet om samliv er laga av Helsetilsynet til bruk bl.a. på helsestasjonar for ungdom. Hovudsiktemålet har såleis ikkje vore å lage eit materiell til bruk i skulen. Det har likevel vorte gjeve tilbod til skulane om å nytte det i undervisninga. Dette gjorde det naturleg med ei fagleg vurdering frå Kyrkje-, undervisnings- og forskingsdepartementet si side, særleg sidan ein statleg etat har produsert materiellet. Min fyrste reaksjon var difor at her måtte ein få ei uavhengig fagleg og pedagogisk vurdering. Avdelinga i departementet har bede Høgskulen i Agder, som har eit breitt fagmiljø, om å gjere ei slik vurdering.

No ligg det føre ei god og grundig vurdering frå Høgskulen i Agder. Denne vurderinga peiker på at materiellet har mange positive sider, bl.a. at ein presenterer temaet med humor og glede og på ein ungdommeleg måte. Men det vert også trekt fram svake sider ved opplegget som undervisningsmaterieell i skulen. Eg har merka meg vurderinga og har ut frå denne bestemt fylgjande: Eg fylgjer den samstemte vurderinga frå Høgskulen i Agder om å heve aldersgrensa for undervisningsvideoen til 15 – 16 år – dvs. det som før var 9. klasse, no 10. klasse. Departementet ser at det er behov for relevant undervisningsmaterieell om samliv for dei lågare klassetrinna, og vi fylgjer dette opp i den nye handlingsplanen for uynskt svangerskap og abort. Det vil verte laga materieell innanfor området samliv og seksualitet for å oppdatere undervisningspersonalet. Det må også utarbeidast ei pedagogisk rettleiing til videoen, slik at det vert enklare for skulen å nytte filmen i undervisning. Dette bør verte ei rettleiing for både lærarar og elevar. I rapporten frå Høgskulen i Agder vert det føresett at det vert laga ei rettleiing før materiellet vert teke i bruk i skulen, slik det òg var planlagt av Statens helsetilsyn. Høgskulen i Agder peiker på at CD-spelet har fleire svake sider, både når det gjeld innhaldet generelt og innhaldsnivået i høve til alder. Departementet ser ikkje på spelet som eigna til undervisningsopplegg i skulen. Det kan derimot vere betre eigna for små grupper i tilknytning til arbeidet ved helsestasjonar, slik det òg vert slått fast i rapporten frå Høgskulen i Agder.

Anneliese Dørum (A): En gruppe under Kirkerådet har sett dataspillet og vurdert det positivt, til bruk i konfirmantundervisningen. Norsk læremiddelsentral, som har vurdert dataspillet og anbefalt det for distribusjon i

Norden, er også et av våre fagorgan, slik at den faglige vurderingen burde være solid.

Det er skremmende å høre at man vil heve aldersgrensen. Da er det jo for sent! Man må ta utgangspunkt i ungdommens egen situasjon.

Er det den enkelte statsråds livssyn som til enhver tid skal gjelde for seksualundervisningen? Jeg er kjent med statsrådets grunnsyn, og har også hørt familieminister Valgerd Svarstad Haugland si at ekteskapet er en gudvillet ordning til beste for barn og voksne. Er det et slikt snevert syn, som ikke alle deler, som skal være utgangspunktet for informasjon til unge mennesker, eller skal det være de helsefaglige og etiske vurderinger som skal gjelde?

Statsråd Jon Lilletun: Det er eit breitt syn som skal gjelde. Og når det gjeld undervisningsopplegg som er laga, er det heilt relevant å få det vurdert i forhold til alder og i forhold til føremålstenleik i undervisning i skulen kontra i mindre grupper. Dersom ein ynskjer det brukt i konfirmantundervisninga, har ein fullt høve til å kjøpe dette spelet frå Helsetilsynet. Vi har fått ein gjennomgang i forhold til alder og ein del anna. Det er fagavdelinga hos oss som har hatt kontakt med høgskulen når det gjeld den rapporten som er laga. Den er grundig, den er brei, og det er tilrådingane der – som er einstemmige – som vi i stor grad fylgjer opp. Når ein går inn og ser på opplegget og les det i høve til den rapporten som er laga, trur eg at det at det kjem i det som før var 9. klasse, som no er 10. klasse, vil vere ei god løysing på denne saka, og eg føler meg heilt trygg for at her vil (presidenten klubber) ...

Presidenten: Synnøve Konglevoll – til oppfølgings-spørsmål.

Synnøve Konglevoll (A): Norsk og internasjonal forskning viser at god seksualkunnskap er nødvendig for å utvikle en trygg seksuell identitet. Det utsetter debuten, det forebygger uønskede svangerskap og abort blant unge, det reduserer forekomsten av seksuelt overførbare sykdommer, og det er viktig for å forebygge seksuelle overgrep. Forskning viser også at denne typen kunnskap må formidles i tidlig alder, dvs. i god tid før man blir seksuelt aktiv. Jeg synes det er naivt å tro at man kan skåne ungdom for kunnskap om seksualitet ved å utsette undervisninga i skolen til de er 16 år. Faktisk har 1/3 debutert før den tid.

Videoen og dataspillet har tatt utgangspunkt i de spørsmålene som ungdom fra 13 år og oppover har stilt i den såkalte SUSS-telefonen, en grønn linje der ungdom kan spørre om sex og samliv. Materiellet er også utprøvd og utviklet i samarbeid med ungdom. På hvilket grunnlag har statsråden valgt å trekke i tvil ikke bare den faglige kompetansen til Helsetilsynet, men også erfaringene blant ungdom som dette materiellet er rettet inn mot?

Statsråd Jon Lilletun: Statsråden har ikkje brukt sitt personleg syn i forhold til dette. Statsråden har bedt eit

av dei tunge pedagogiske miljøa her i landet om å gå gjennom det, og har fått ein rapport. Det er den rapporten eg som statsråd bruker i forhold til korleis eg tilrår dette brukt – om eg vurderer det eigna til bruk i skulen. Det er heilt rett det representanten Konglevoll seier, at ein treng tidleg undervisning. Derfor har vi òg sagt at vi vil lage meir materiell som passar til læreplanen på dei lågare nivåa. Men det vi òg seier når det gjeld denne videoen, er at vi er einige i den vurderinga som ligg til grunn for ei einstemmig tilråding frå høgskulen, at den passar best i den høgste klassen i ungdomsskulen. Vi har eit heilskapleg pedagogisk syn på dette, og eg viser trygt til det materiellet som ligg føre.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Øyvind Korsberg (Frp): Jeg har et spørsmål til statsråd Fjellanger.

Regjeringen ved statsråd Fjellanger har oppnevnt et utvalg som skal utrede et system med kvoter for utslipp av klimagasser. En eventuell klimaavtale med kvotehandel ville kunne få alvorlige økonomiske konsekvenser for norsk industri og næringsliv, og derfor reagerer vi i Fremskrittspartiet kraftig på at verken NHO eller Prosessindustriens Landsforening er representert i dette utvalget. Og da er mitt spørsmål til statsråden: Hvorfor er ikke organisasjonene for arbeidsgivere og arbeidstakere med i dette utvalget, slik at man forsikrer seg om at hensynet til norske bedrifter og tusenvis av arbeidsplasser blir ivarettatt på en best mulig måte?

Statsråd Guro Fjellanger: Regjeringen har både etter eget forslag i klimameldingen, i oppfølging av Kyotoavtalen og etter Stortingets anbefaling utnevnt et kvoteutvalg. Det har vi utnevnt i tråd med det Stortinget bad om, nemlig et utvalg med fagpersoner. Vi har ikke oppfattet at det er riktig at dette utvalget skal være et utvalg bestående av representanter fra ulike miljøer, og derfor er verken representanter fra arbeidsgiversiden, arbeidstakersiden eller miljøbevegelsen oppnevnt i kraft av slik representasjon. Likevel er det slik at vi syntes det var viktig å ha med fagpersoner fra disse miljøene. Derfor er bl.a. miljødirektøren i Statoil oppnevnt i dette utvalget som fagperson.

I tillegg til selve dette utvalget som består av fagpersoner, ønsker vi en nær og god dialog både med næringslivet, miljøorganisasjonene og andre som er interessert i disse spørsmålene. Derfor har Regjeringen sagt helt klart ifra at vi parallelt med dette kommer til å oppnevne en referansegruppe hvor alle disse interessene blir representert, nettopp for å sikre at interessene blir hørt, og for å sikre en god dialog med dem.

Øyvind Korsberg (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Når man oppnevner et utvalg med fagpersoner, vil jeg jo minne statsråden om at det både innenfor NHO og Prosessindustriens Landsforening er betydelig faglig ekspertise når det gjelder spørsmålet om kvotehandel. Og jeg vil bare spørre statsråden til slutt: Er det ikke noen

mulighet for at NHO og Prosessindustriens Landsforening kan komme med i dette utvalget, slik at de er med i prosessen helt fra starten av?

Statsråd Guro Fjellanger: Jeg er ikke det minste i tvil om at det både i NHO, i PIL, i LO, i miljøbevegelsen og i Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon finnes fagpersoner som kunne bidra i dette arbeidet. Men vi har sett det viktig å oppnevne et utvalg som ikke er for stort, og heller ha en referansegruppe som kan jobbe ved siden av dette, slik at alle disse interessene og fagpersonene blir hørt og blir representert, og at deres erfaringer kommer utvalget til nytte. Vi anser oppnevningen av utvalget som sluttført. Jeg har fått en henvendelse fra NHO om å supplere utvalget, og den vil jeg selvsagt vurdere. Men jeg ser det som ganske komplisert å ta inn representanter fra den siden uten også å supplere utvalget med andre.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Grete Knudsen (A): Jeg vil stille et spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren.

Stortinget har tidligere i år bedt Regjeringen arbeide for Femte rammeprogram i EU, som gjelder forskning. Det spesielle ved dette programmet er at det gjelder avansert teknologi. Statsråden har også i stortingsproposisjonen om budsjettet gjort rede for at dette arbeidet pågår. Til vanlig sitter Norge med når disse programmene forberedes, både fordi vi er bidragsyter og fordi vi er interessent. Medfører det riktighet at Norge nå er utelukket og ikke sitter med og forbereder et program som vi viser initiativ overfor, fordi Spania blokkerer EØS-avtalen på grunn av et økonomisk bidrag på et annet område?

Statsråd Jon Lilletun: Det er rett det representanten Knudsen seier, at Stortinget har bedt oss arbeide for Femte rammeprogram, og vi har varslet i St. prp. nr. 1 korleis vi gjer det. Dei endelege vedtaka i EU i forhold til dette vil etter dei siste meldingane eg har fått, venteleg verte fatta den 10. eller 11. desember.

Det er opplagt at EØS-avtalen gjev oss rett til full deltaking, men den gjev oss ikkje utan vidare full rett til å delta i alle førebauande prosessar i interne organ i EU. Men eg kan då roe statsråd Knudsen – orsak, representanten Knudsen! (Munterhet i salen) Eg veit ikkje korleis eg skal tolke at folk lo! Då held eg fram – eg seier meg lei for feilsnakkinga: – Seinast på fredag var eg på eit møte mellom EU-ministerane for utdanning og EØS-ministrane der dette var eit tema. Og det er heilt opplagt at vi har ingen grunn til å tru at vi ikkje vil få full moglegheit til å delta i Femte rammeprogram, og at dei òg vil ta imot dei signala som vi har i forhold til det, utan at EØS-avtalen gjev oss fulle rettar til å delta i alt indre arbeid i EU.

Grete Knudsen (A): Jeg har et tilleggsspørsmål: Betyr det da at Norge nå ikke er utelukket, slik som det er

blitt gjort kjent i forskningsmiljøer, fordi Spania har et negativt forhold til EØS-avtalen på grunn av økonomiske bidrag som nå oppheves?

Jeg har enda et tilleggsspørsmål: Om Norge på noen som helst måte nå er utelukket, hva vil Regjeringen aktivt gjøre? For dette dreier seg ikke bare om et ramme-program, det dreier seg om hele EØS-avtalens muligheter videre.

Statsråd Jon Lilletun: Frå Spania si side dreier dette seg heilt klart om å prøve å presse Noreg til noko dei ikkje er avtaleforplikta til i forhold til overføring av midlar gjennom EØS-avtalen, som tek slutt i år. Den vil eg ikkje kome nærare inn på.

Når det gjeld deltaking i førebuing av program og andre ting, vil jo det heile tida vere opp til EU sine eigne organ. Vi kan ikkje vise til ein rett vi ikkje har. Det vil jo vere litt varierende innanfor dei forskjellige saksområda. Men som eg sa, hadde eg innanfor dette området kontakt med dei statsrådene dette gjeld, så seint som fredag, og eg skulle tru at det er rimeleg aktivt til at vi på forskningsområdet sørgjer for at vi lèt vår røyst høyre, og eg har òg inntrykk av at den vert høyrd.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Erik Solheim (SV): Jeg skal få stille spørsmål til miljøverministeren.

For ca. et år siden hadde vi ganske friske fighter her i Stortinget rundt Kyoto-konferansen og den norske regjeringens rolle som miljøbremse der. Det som stod igjen etter det, var en klar forsikring fra miljøverministeren om at man i neste runde skulle bidra fra norsk side til å tette smutthullene som stod igjen etter Kyoto. De skal som kjent opp på konferansen i Buenos Aires om noen få dager. Det viktigste er å hindre at man skal kunne ha et system for internasjonale kvoteoppkjøp som i realiteten fraskriver industrilandene ansvar, f.eks. ved at man kjøper opp kvoter fra nedlagt russisk industri. For å sikre et slikt system må det innføres et tak på hvor mye av industrilandenes kvoter som kan tas ut utenlands. Dette er også helt avgjørende for å legge tilstrekkelig press på vestlig industri til teknologisk omstilling. Teknologisk omstilling er det avgjørende for å få løst klimaproblemet. Det kan bare skje i Vesten (presidenten klubber), og det presert får vi bare hvis det er en grense (presidenten klubber) for hvor mye som kan tas ut utenlands. Spørsmålet er altså (presidenten klubber): Vil Regjeringen gå inn for et tak?

Presidenten: Presidenten understreker at man må holde seg innenfor taletiden.

Statsråd Guro Fjellanger: Det er ingen tvil om at det som blir det viktigste i Buenos Aires, er å bringe prosessen videre. Det betyr først og fremst å få på plass et regelverk for de fleksible mekanismene som sikrer at disse ikke blir smutthull. Så har jeg og representanten Solheim noe ulikt syn på hvordan vi sikrer det. Jeg har skjønnet det sånn at representanten Solheim mener at det

bare kan gjøres ved å sette et tak i form av et tall. Jeg mener at det i minst like stor grad kan gjøres ved å sikre at de nasjonale rapportene blir bedre, ved å jobbe for at de ikke skal forenkles, sånn som en rekke land vil, ved å jobbe for at man også i de nasjonale rapportene må beskrive hva man gjør på hjemmebane, og ikke minst ved å knytte dette opp til det som står i protokollen om at land må ha demonstrert framgang i forhold til å nå forpliktelsene sine innen 2005. Jeg mener at dette sammen med full åpenhet om hvem som deltar, både i felles gjennomføring, i den grønne utviklingsmekanismen og i kvotehandel, vil være de viktigste bidragene til å hindre smutthull. I tillegg synes jeg det er viktig å understreke at når man kjøper og selger kvoter, bør det ikke bare være selger som er ansvarlig hvis det viser seg at man har solgt kvoter som man i og for seg ikke hadde rett til å selge, men også kjøper bør ha et ansvar. Jeg opplever at disse tiltakene er de mest effektive for å tette smutthull.

Erik Solheim (SV): Statsråd Lilletun var åpenbart noe i tvil om hvem som var i regjering for øyeblikket, og det kan jeg forstå når jeg hører dette svaret, for her er det jo avgjort ingen forandring i forhold til foregående regjering – snarere er ambisjonsnivået nå i ferd med å bli senket. Et spørsmål kunne være om Regjeringen vil be Thorbjørn Berntsen om unnskyldning for de sterke ordene som i lang tid ble brukt om Arbeiderpartiets miljøpolitikk. Men la nå det ligge. Viktigere er prosessen i Buenos Aires. I Voksenåsen-erklæringen står det at målsettingen for Regjeringen er at «Norge skal bringe sine utslipp av CO₂ og andre klimagasser ned til 1989-nivå innen år 2005». Det gjenstår å høre hvordan man skal få de vestlige land, inkludert Norge, til å bringe sine utslipp ned på et slikt nivå uten det presset for teknologisk utvikling som ligger i et tak.

Jeg vil gjenta spørsmålet i en litt annen form: Dersom EU eller andre bringer opp spørsmålet om tak i Buenos Aires, er det slik å forstå at Norge da vil hindre at et tak blir innført?

Statsråd Guro Fjellanger: Jeg tror ikke vi er enige om det som er målsettingen med møtet i Buenos Aires, nemlig å bringe prosessen videre. Jeg stiller meg undrende til at man kan mene at den eneste måten å sikre seg mot smutthull på, er å sette tak. Det er ennå ingen som har kommet med gode svar på hvordan man skal regne ut et slikt tak, og det er heller ingen som har kommet med klare formuleringer om hvorvidt det skal være et samlet tak eller et enkelt tak for hver enkelt mekanisme, som ville medføre et meget byråkratisk og komplisert system uten at taket i seg selv sikrer oss mot at det faktisk handles med f.eks. «hot air». Det er langt viktigere å sørge for å få på plass mekanismer som f.eks. nasjonale rapporter, full åpenhet i prosessen, full åpenhet om hvem som kjøper og selger, og det er ikke tvil om at det må være det viktigste bidraget i forhold til at det her ikke handles med noe det ikke bør handles med.

Det står faktisk i protokollen at dette skal være et supplement, og jeg tar protokollen på alvor. Det betyr at vi

er nødt til å gjennomføre tiltak her hjemme, og det må også demonstreres i forhold til protokollen innen 2005. Så vi ønsker ikke å gå inn for et tak.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Hallgeir H. Langeland.

Hallgeir H. Langeland (SV): SV får ikkje vera med til Buenos Aires, og det synest me jo er leitt, sidan me er den einaste miljøopposisjonen igjen på Stortinget.

Eg vil følgja opp litt av det som Erik Solheim tok opp i forhold til dei nasjonale forpliktingane og dei krava ein skal stilla. Det er jo heilt klart kva som står i Voksenåsen-erklæringa i forhold til CO₂ og 1989-nivå, og eg synest statsråden var noko uklar i sitt svar. Målsetjingane er så langt ikkje følgde opp noko særleg av Regjeringa.

Energi- og miljøkomiteen sitt fleirtal har slått fast at Noreg må gjennomføra ein monaleg del av forpliktingane nasjonalt. NU har kravd at regelverket som skal framforhandlast, må ha krav om at kvart land må gjennomføre 85 pst. som nasjonale tiltak. Korleis stiller statsråden seg til dette konkrete kravet om 85 pst.?

Statsråd Guro Fjellanger: La meg først få si at departementet har invitert Stortinget til å stille med fem representanter, og at det er Stortinget selv som bestemmer hvem de skal være. Vi er vel også, så vidt jeg vet, blant de land som har med oss flest parlamentarikere, og det syns jeg er viktig og nyttig. Vi har gode erfaringer med det fra møtet i Kyoto i fjor.

Jeg tror ikke det vil komme spesielt overraskende på representanten Langeland, når jeg allerede har sagt at jeg er imot å sette et tak, at jeg ikke ser den store fornuften i å sette det taket til 85 pst. Jeg tror ikke det er på den måten man faktisk får kontroll med at det handles med reelle utslipp, man må ha gode kontrollordninger når det gjelder selve tiltakene, og begrep om hvem som kjøper og selger kvoter. Det er den eneste måten for å sikre at det her er reelle kutt vi snakker om.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Øyvind Korsberg.

Øyvind Korsberg (Frp): I klimaspørsmålet er det flere og flere forskere både internasjonalt og nasjonalt som er svært kritiske til FNs klimapanel og den påståtte CO₂-problematikken. Jeg kan vise til professor Øystein Nordeng, Svein S. Andersen, Per Anker-Nilssen, Bjørn Lomborg og også Universitetet i Oslo, som er kritisk til CO₂-problematikken.

Mitt spørsmål til statsråden er da: Bør vi ikke i første omgang være varsomme med å sette i gang svært kostbare og usikre tiltak med en såpass lang tidshorison for vi vet vesentlig mer om klimaspørsmålet?

Statsråd Guro Fjellanger: Jeg har lyst til å understreke at FNs klimapanel er meget bredt sammensatt av våre fremste klimaforskere globalt. De har uttrykt bekymring for at vi er i ferd med å få klimaendringer som

(Statsråd Fjellanger)

resultat av menneskeskapt påvirkning. Vi har ikke råd til å ta sjansen på at de tar feil. Hvis det viser seg at vi får en klimaendring, vil konsekvensene bli svært store. Det er mange som tror at vi som er fra Nord-Norge, da vil bli velsignet med varmere vær, men det er dessverre ikke sann. Konsekvensene kan bl.a. være at Golfstrømmen ikke lenger går der den nå går. Spesielt ille vil konsekvensene av klimaendringer kunne være for den fattige delen av verden. Vi vet at det er fare for at det kan føre til flere stormer og mer flom. Vi har kort og godt ikke råd til å la være å ta disse utfordringene på alvor. Jeg er ikke i tvil om at i et langt perspektiv vil det også bli langt dyre- re i penger.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Torstein Rudihagen (A): Eg har eit spørsmål til landbruksministeren. Eg skulle gjerne gje landbruksministeren eit høve til å klare opp i den forvirringa som er skapt om revidert EØS-avtale, den såkalla veterinæravtala. Etter ein intensjon om og ein runde med EU med det formålet å reforhandle avtala – der ingenting skjedde – kom Regjeringa att og skapte eit inntrykk av at dei òg meinte at dette var ei god avtale. Og i ei pressemelding frå Utanriksdepartementet etter at EØS-komiteen hadde fatta sitt vedtak i juli, blei det sagt:

«Den nye avtalen sikrer Norges eksportinteresser samtidig som den ivaretar hensynet til trygge matvarer og god dyrehelse.»

Det blir vist til at ein del nye nasjonale kontrollprogram skal utarbeidast, og det står vidare:

«Disse programmene, sammen med de nye EØS-bestemmelsene, vil gi grunnlag for videreføring av den gode norske dyre- og folkehelsen.»

(Presidenten klubber.)

I forkant av proposisjonen om dette har nå diskusjonen kome opp att, og seinast for to dagar sidan gjekk nestleieren i Senterpartiet, Odd Roger Enoksen, hardt ut mot denne avtala.

Presidenten: Taletiden er ute

Torstein Rudihagen (A): Spørsmålet mitt: Vil landbruksministeren gå inn for avtala, eller vil han støtte Enoksen?

Statsråd Kåre Gjønnes: Stortinget har jo tidligere debattert EØS-avtalen etter en redegjørelse fra daværende landbruksminister. Stortinget har fattet noen vedtak med pålegg overfor Regjeringen om på hvilken måte det skal føres videre.

Regjeringen har naturligvis vært lojal mot de vedtak Stortinget har fattet, og gjennom konsultasjon med Stortinget fullført dette arbeidet, som har resultert i det vedtaket i EØS-komiteen som representanten Rudihagen refererer til.

Det vil i nær framtid komme en proposisjon til Stortinget der Regjeringen presenterer avtalen med de tiltak

som også er nødvendige for å ivareta de kontrollbehovene som vi viser til.

Så vil jeg gjerne ha sagt at for meg vil det være umulig å gå til Stortinget med en slik proposisjon uten å være trygg på at de tiltak som legges inn, sikrer at vi ivaretar det som har med helsesikkerhet og dyrehelsesikkerhet å gjøre i framtida. Jeg må innrømme at en del av den debatten som pågår i media, synes jeg har et rimelig høyt støynivå. Men meg, som kjenner disse tre bokstavene EØS rimelig godt fra før, overrasker det ikke! Men det er riktig og viktig når vi først beveger oss inn i denne typen saker, at vi sørger for at vi ivaretar det krav på trygg matvarekvalitet som norske forbrukere har, og også ivaretar dyrehelsen, som vi har en høy standard på i Norge i dag.

Dette har vi allerede forsøkt å legge opp til gjennom flere kontrollprogram for å dokumentere vår egen standard. Jeg må bare si som landbruksminister at jeg er litt bekymret over at vi faktisk har oppdaget at det finnes en del sykdommer innenfor vår husdyrbesetning som jeg trodde vi var fri for, men som vi altså har oppdaget gjennom de kontrollprogrammene vi nå har satt i gang.

Torstein Rudihagen (A): Dette er på mange måtar ein litt underleg situasjon. Ein har ei kjensle av at i alle fall ein del statsrådar er med på ferda, men protesterer for all verda. Statsråd Gjønnes har tidlegare uttrykt at det er ei god avtale. Eg har ei pressemelding frå Landbruksdepartementet der Gjønnes strekar under at det ikkje ligg noko i den reviderte avtala som hindrar norske myndigheter i å gjere det som trengst for å sikre norske forbrukarar trygg mat.

I den debatten vi nå ser gå føre seg i media, anar ein jo ei frykt og ei oppfatning i det norske folket om at den nye avtala nå nærast vil opne for fri flyt av animalske produkt og levande dyr, slik at smittefaren vil auke enormt. Er det ikkje da eit ansvar landbruksministeren nå har, å gå ut og roe dette ned, kanskje òg litt i samarbeid med sin gode kollega fiskeriministeren? Vi veit at fiskerieringa har behov for denne avtala – dei eksporterer trass i alt for 15 milliardar kr til EU.

Statsråd Kåre Gjønnes: Det er for landbruksministeren et behov for å si at dette først og fremst er en sak som ligger under utenriksministeren, og at proposisjonen vil bli fremmet derfra. Men som landbruksminister har jeg naturligvis et ansvar i forhold til de spørsmål som representanten Rudihagen reiser.

I forhold til når statsråden skal gå aktivt ut med sin argumentasjon og delta i debatt, har jeg som statsråd valgt å gjøre dette arbeidet internt i Regjeringen så lenge Regjeringen har denne saken til behandling. Landbruksministeren vil klart delta i denne debatten når Regjeringen har fremmet proposisjonen overfor Stortinget. Jeg synes det er den mest riktige måten for en statsråd å delta i debatten på.

I forhold til presset når det gjelder import, reguleres jo ikke importvolumet først og fremst gjennom denne avtalen. Det reguleres gjennom de tollbestemmelsene vi har i forhold til WTO-avtalen. Men vi kan jo se for oss en si-

tuasjon der vi møter nye WTO-forhandlinger, hvor en større importmengde som sådan også vil gjøre utfordringene desto større når det gjelder kontroll.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Jan Petersen.

Jan Petersen (H): Den første delen av landbruksministerens svar etterlot et spørsmål, nemlig hvorfor statsråden vil anbefale Stortinget å vedta denne avtalen. Jeg kan vel oppfatte det slik at når landbruksministeren vil anbefale Stortinget å godkjenne denne avtalen, er det simpelthen fordi avtalen er god nok.

Statsråd Kåre Gjønnes: For det første er det Regjeringen som kommer med sin innstilling overfor Stortinget, som vil foreligge i den proposisjonen som Regjeringen fremmer overfor Stortinget. Det er ikke landbruksministerens oppgave i dag å si hva den går ut på som sådan, men når det gjelder å ta ansvar, er det klart at verken landbruksministeren eller Regjeringen legger fram en proposisjon her i Stortinget med den konklusjonen en må trekke, uten at Regjeringen tar et ansvar for det som ligger i den proposisjonen, og eventuelt også de tiltak som da skal iverksettes for å gi trygge matvarer og sikre dyrehelsen i Norge. Det er klart det er en regjerings plikt.

Presidenten: Det blir ytterligere et oppfølgingsspørsmål – Kristin Halvorsen.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg vil gjerne stille et oppfølgingsspørsmål til fiskeriminister Angelsen om denne saken.

Presidenten: Det er mulig.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg forstår på det svaret som landbruksministeren nå har gitt, at han går veldig langt i å si at dette er en avtale han kan tilrå, og at han ikke skyver stortingsflertallet foran seg, men at vi kommer til å få en proposisjon som dreier seg om at Regjeringen vil anbefale at Norge går inn for å utvide EØS-avtalen på det veterinære området – altså med Regjeringens anbefaling

Da ønsker jeg å vite om Senterpartiets statsråd Angelsen, fiskeriministeren, mener at dette er en god avtale på det veterinære området for Norge, og eventuelt om konsekvensene for fisk er så store at man må godta store forverringer i folkehelsen for å få en slik avtale på plass.

Statsråd Peter Angelsen: Som landbruksministeren redegjorde for, vil Regjeringen legge fram saken for Stortinget i en proposisjon der Regjeringen går inn for den utvidede EØS-avtalen med EU. Jeg synes kanskje det er riktig å avvende debatten om innholdet i selve avtalen inntil Regjeringen har fått lagt fram sin proposisjon for Stortinget, der helheten i Regjeringens vurdering både av tiltak og av avtalens virkning for norsk næringsliv, dyrehelse og for så vidt matsikkerhet vil fremgå.

Jeg kan bare kort si at når det gjelder fiskerinæringens situasjon, er Norge en stor eksportør av fiskematvarer, og vi må selvfølgelig forholde oss til de endringer som skjer ute i markedene. Grunnen til at vi må ta stilling til denne EØS-avtalen, er de endringer som har skjedd i EU-markedet. Vi må forholde oss til det, og det vil det bli rediggjort for i den proposisjonen som vil bli lagt fram for Stortinget.

Presidenten: Karl Eirik Schjøtt-Pedersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Det er i så fall ikke oppsiktvekkende at fiskeriministeren er for en avtale som er av fundamental betydning for norsk fiskerinæring. Men jeg vil gjerne utfylle fru Halvorsens spørsmål.

Landbruksministeren gjorde det klart at i den utstrekning han på vegne av Regjeringen fremmer en slik proposisjon, er det ikke med påholden penn fra Stortinget. Da har Regjeringen en selvstendig overbevisning om at dette er en god avtale for Norge. Kan jeg oppfatte statsråd Angelsen svar slik at han også oppfatter denne avtalen som en god avtale for Norge?

Statsråd Peter Angelsen: Som jeg sa i mitt forrige svar, innebærer den avtalen som vi nå skal legge fram for Stortinget, at det har skjedd endringer i EU-markedet som Norge må forholde seg til. Det er ikke bare positive sider ved de endringer som har skjedd i EU-markedet, men Norge må selvfølgelig forholde seg til det, og sett ut fra en totalvurdering vil det være en fordel for norsk fiskerinæring å slutte seg til avtalen.

Presidenten: Dag Terje Andersen – til siste oppfølgingsspørsmål.

Dag Terje Andersen (A): Da skal jeg få lov til å gå tilbake til den som hovedspørsmålet var rettet til, med mitt oppfølgingsspørsmål.

Representanten Halvorsen antydte at den avtalen vi omtaler, vil gi «store forverringer i folkehelsen». Det har vært utgangspunkt for en del – jeg vil påstå – tendensiøse oppslag i avisene i det siste, senest i Dagbladet for et par dager tilbake, der det bl.a. blir skremt med diverse bakterier som i seg selv har så vanskelige navn at det kan være nok kanskje til å skremme de fleste av oss. Men realiteten er at det fins en del bakterier som vi i dag ikke kontrollerer for i henhold til dagens regelverk for import. Jeg kunne tenke meg å spørre landbruksministeren om det er slik når det f.eks. gjelder campylobacter og E-colibakterier – for å bruke navnene; det er det som det blir skremt mest med i propagandaen om dagen – at det i det hele tatt fins kontroll for de bakteriene etter dagens kontrollsystem, og hvorvidt det nye kontrollsystemet forhindrer oss fra å kontrollere for dette.

Statsråd Kåre Gjønnes: Vi kan forholde oss til dagens regelverk og de kontrollene vi utfører, og så sammenlikne med det. Jeg synes det på en måte er litt irrelevant.

Vi kan også sette større ressurser inn i dagens system. Vi kan utvide kontrollprogrammet, vi kan utvide prøve-takingen også til andre felt enn dem som vi har i dag. Men det som er vårt ansvar, kan vi si, er at de kontrolltiltakene som vi til enhver tid har, er gode nok til at vi kan tilby norske forbrukere trygg mat av god kvalitet. Om det skjer innenfor det ene eller det andre avtalesystemet, er vårt ansvar å legge til rette for dette når det gjelder kontrollsystem og hvor store ressurser økonomisk vi må sette inn for å greie den oppgaven. Og dette vil vi drøfte i proposisjonen og legge åpent fram for Stortinget både det som er, og de store nye utfordringene en slik avtale eventuelt – hvis den nå blir vedtatt – vil føre med seg, og også på hvilken måte Regjeringen ser for seg at vi skal legge opp til at vi skal mestre disse problemene. Dette er ingen lett sak for Regjeringen, og det tror jeg heller ikke det bør være for Stortinget. Vi skal være åpne for at her har vi både pluss- og minussider som vi må avveie, og det er egentlig politikernes rolle.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg har et spørsmål til fiskeriministeren.

Fiskeriene og fiskeindustrien er helt avgjørende for sysselsetting og bosetting langs kysten, og ikke minst i statsrådets eget hjemdistrikt. Det er en stor eksportnæring, og markedsadgangen er selvfølgelig helt avgjørende for at vi skal kunne opprettholde dette høye nivået. Dette med grensepassering og veterinærdirektiv er selvfølgelig viktig i den sammenheng. Jeg har et spørsmål til statsråden som ikke går på innholdet i den proposisjonen som vi får til Stortinget. I fiskeindustrien fryktes det hva som vil skje med et eventuelt norsk veto. Det jeg kunne tenke meg å spørre fagstatsråden om, er: Hva blir de faktiske konsekvensene av et eventuelt veto, og av at vi får en grensepassering der opp imot 50 pst. av norsk fisk skal åpnes for kontroll på grensen?

Statsråd Peter Angelsen: Nå oppfatter jeg det slik at spørsmålet om et norsk veto er et spørsmål om hvorvidt Norge skal slutte seg til den utvidede avtalen eller ikke. Ut fra det har jeg for så vidt gitt et svar på det.

Den utvidede ordningen internt i EU, der man tok bort de indre grensene når det gjelder kontroll av matprodukter over grensene, innebærer at EU innførte et kontrollsystem som er nokså kostnadskrevende for de næringene som er berørt. Norge har for så vidt fra 1996 implementert EUs regelverk i våre forskriftsverk når det gjelder kontroll med og sunnhetsregler for produksjon av fiskeprodukter. Det har medført en betydelig kostnad, og fortsatt er det et betydelig investeringsbehov i norsk fiskeindustri for å greie å følge opp. Det er klart at greier vi å gjennomføre det etter de intensjonene vi har lagt opp til, vil en utvidelse av avtalen være positivt for fiskerinæringen, men som sagt, det koster svært mye for norsk fiskerinæring å delta i denne avtalen. Men om vi ikke deltar i avtalen, vil vi selvfølgelig stå overfor det problem at det blir økt kontroll på grensen. Hvor vidt det vil medføre

større kostnader for næringen, har vi ikke vurdert direkte, men vi antar at det vil være en betydelig fordel for fiskerinæringen at Norge slutter seg til avtalen, og det er en av begrunnelsene for at Regjeringen vil legge fram for Stortinget en proposisjon om at Norge slutter seg til den utvidede EØS-avtalen.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg er klar over at det aller meste av det som går på de veterinære forhold, er implementert, men det som gjelder grensekontrollen, er ikke med, og det er det det går på. Det jeg spør fagstatsråden om, er hva som vil være konsekvensen for norsk fiskeindustri, og statsråden sier da at man ikke har vurdert kostnadene ved det ennå. Jeg forventer at denne proposisjonen kommer om ikke veldig lenge. Jeg trodde en av de aller viktigste tingene i forbindelse med dette veterinærdirektivet, var å vurdere hva som kunne bli en mulig negativ konsekvens for norsk fiskeindustri. Og da må jeg virkelig spørre: Hva er handlingsalternativet for norsk fiskeindustri hvis så galt skulle skje at opp imot 50 pst. av trailerne som står på EU-grensen, skal åpne sine kjøleskap for full kontroll? Hva er handlingsalternativet for industrien da?

Statsråd Peter Angelsen: Nå tror jeg vi diskuterer en teoretisk sak, som ikke hører til i virkeligheten. Når Regjeringen har sagt at den vil legge fram en proposisjon om å slutte seg til den utvidede EØS-avtalen, synes jeg kanskje det er litt urasjonelt å begynne å diskutere en side ved saken som ikke er aktuell, og dermed ikke hadde vært nødvendig å vurdere. Når jeg sier at man ikke har vurdert kostnadene for næringen ved grensepassering ved at vi ikke slutter oss til avtalen, skyldes det at det er veldig vanskelig å vurdere fullt ut de kostnadene det vil medføre. Det er klart det vil medføre kostnader, men sett opp mot kostnadene i forbindelse med de investeringer som næringen nå må foreta, er det vanskelig å sammenligne, og derfor har vi sett det som lite hensiktsmessig å gå inn i det krevende arbeidet. Det er det som er begrunnelsen for det svaret jeg gav.

Presidenten: Steinar Bastesen – til oppfølgingsspørsmål.

Steinar Bastesen (TF): Jeg har et tilleggsspørsmål til fiskeriministeren som går akkurat på dette med kostnadene for næringen. Den storstilte opprustingen av fiskebruk langs kysten er også en pris man må betale for å få fri grensepassering i havn – ikke bare å importere mat, og delvis mat som de ikke vil ha i EU, det vet vi jo ikke. Men spørsmålet mitt går på: Hvordan har Regjeringen tenkt å sørge for at fiskebrukene som må oppgraderes, skal få finansiering? Konsekvensen av at de ikke får nødvendig kapital til å fornye seg, er storstilt nedlegging av en rekke fiskebruk rundt om i dette landet. Det vet fiskeriministeren om fra før – jeg har stilt spørsmål tidligere om det, og jeg har fremmet forslag om å opprette et fond som fiskebrukene kan få trekke på for å oppgradere seg. Det ligger ingenting i budsjettet som går på at vi skal ber-

ge fiskebrukene. Det er en storstilt nedlegging og sentralisering som er på gang.

Statsråd Peter Angelsen: Nå er ikke den påstanden som representanten Bastesen setter fram, riktig. Regjeringen har ikke sett det nødvendig å opprette et eget fond for å hjelpe fiskeindustrien med kapital for å oppruste seg til å innfri de kravene som blir stilt når det gjelder anleggene. Vi har i det budsjettforslaget som ligger til behandling i Stortinget, økt både utlånsrammen for Distriktenes utbyggingsfond og også tilskuddsordningene fra vel 700 mill. kr til knapt 840 mill. kr, som er 136 mill. kr i pluss. Vi har forutsett at SND skal prioritere den oppgradering som fiskeindustrien blir pålagt i forhold til å innfri det regelverket som er fastlagt. Regjeringen har også fritatt investeringene i fiskeindustrien når det gjelder den såkalte konjunkturavgiften. Dette viser at Regjeringen har sett problemet. Vi har tatt høyde for at de offentlige støtteordningene skal være med og prioritere oppgraderingen.

Presidenten: Siri Frost Sterri – til oppfølgingsspørsmål.

Siri Frost Sterri (H): Jeg vil ha et tilleggsspørsmål til landbruksministeren knyttet til dette hovedspørsmålet, fordi jeg merker meg at fiskeriministeren vrir seg og blir meget uklar i forhold til det som var en meget konkret spørsmålsstilling, nemlig om ikke denne veterinæravtalen er avgjørende for norsk fiskeeksport, hvor jo EU er vårt store marked. Mitt spørsmål til landbruksministeren er, siden han uttaler her at han inntil videre vil delta i debatten internt i Regjeringen og gjøre sin innflytelse gjeldende der: Hvordan vurderer landbruksministeren fiskeeksporten i forhold til den avtalen, der fremleggelse for Stortinget er like om hjørnet?

Statsråd Kåre Gjønnes: Landbruksministeren har naturligvis ikke noen bedre forutsetning enn fiskeriministeren for å vurdere det spørsmålet. Vi har jo forskjellige departementer og forskjellige statsråder nettopp fordi vi skal ha forskjellige områder å svare på i forhold til denne typen spørsmål i Stortinget. Jeg vil bare ha sagt at fra Regjeringen har det blitt gitt klart uttrykk for at det som har med fisk å gjøre, vil vi ivareta gjennom behandling av denne avtalen. Det har vært sagt offentlig tidligere, så det er ingen ny opplysning fra landbruksministeren. Det ligger i bunnen for Regjeringens tilnærming i forhold til å behandle denne avtalen, men for øvrig har Regjeringen ennå ikke fremmet noen proposisjon. Den skal fremmes for Stortinget, og Stortinget vil få rik anledning til både å bedømme den jobben Regjeringen har gjort, med de innstillinger Regjeringen kommer med, og å gjøre det vedtaket som det er opp til Stortinget å gjøre til slutt. Men for alle sammen går jeg ut fra at det må være en målsetting å mestre dette på en slik måte at en ivaretar de samlede interesser som vi har ansvar for politisk, både i forhold til forbrukere, når det gjelder helse spørsmål, og det som har med dyrehelse å gjøre.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Ursula Evje (Frp): Jeg har et spørsmål til statsråd Lilletun, og det baserer seg på en overskrift som var å lese i Romerikes Blad i går: «Nekter å sende barna på skolen». Dette refererer seg til dårlig innemiljø på skolen, som Barneombudet helt riktig har pekt på. Vi har en lang rekke andre tilfeller hvor foreldre har nektet å sende barna på skolen, det har vært unntaksregler, det kan være mobbing, det kan være spesialundervisning – i forhold til enkeltvedtak – som foreldrene opplever at barna ikke får, og de velger en så utradisjonell løsning som hjemmeundervisning istedenfor. Denne hjemmeundervisningen er som en karusell, flere og flere kommer på, og det går fortere og fortere. Mitt spørsmål til statsråden vil da være: Vil man i fremtiden være positiv til hjemmeundervisning som et fullgodt og på alle måter sidestilt alternativ til opplæring i offentlige og private skoler?

Statsråd Jon Lilletun: Fyrst vil eg presisere at eg no svarer generelt og ikkje i forhold til oppslaget som representanten Evje refererte til. Det kjenner eg ikkje.

Statsrådens og Regjeringas syn er at det er best for alle barn å få undervisning i skule. Vi synest at vi har ein god offentleg skule, og vi arbeider for å gjere den betre.

For å vareta foreldreretten er det òg høve til å etablere og drive private skular, som gjev ei god utfordring for den offentlege skulen, og som etter mitt syn er eit godt supplement til den offentlege skulen.

Når det gjeld heimeundervisning, har denne regjeringa fremma eit lovforslag, som Stortinget har vedtatt, om at foreldreretten òg her skal gjelde. Foreldre skal ha rett til å ha heimeundervisning, men då med eit tilsyn som gjer at ein veit at barna får den undervisninga som det er behov for. I forhold til det har vi anbefalt at læremidlar o.l. vert stilte til disposisjon frå kommunen, men det vil vere heilt galt å gå inn med finansiering av heimeundervisning på linje med offentlege skular eller privatskular.

Regjeringa har det syn er at det er bra for barn å gå på skulen, og vi arbeider for at skulen skal verte best mogleg. Vi held sjølv sagt likevel ved lag retten for foreldre til å velje annleis, men vi sikrar oss retten til å ha ein skikkeleg kontroll av det.

Ursula Evje (Frp): Mener statsråden med dette å si at dersom man velger hjemmeundervisning etter opplæringsloven, skal ikke det, når utgangspunktet er lik rett til å velge, føre til en viss økonomisk oppbakking? Det er noe man har rett til å velge, men det skal ikke koste noe for det offentlige, selv om det offentlige i realiteten sparer penger?

Statsråd Jon Lilletun: No er det ikkje økonomien som er utgangspunktet her. Det som er utgangspunktet, er foreldras rett til sjølve å ha den heile og fulle opplæringa av barna sine. Og Regjeringa og stortingsfleirtalet – alle parti, så vidt eg hugsar, utanom Framstegspartiet – meinte, og det er den ordninga som vart vedteken i lova, at ein skal ha ein prinsipiell rett til å velje, og at ein skal

kunne få læremidler som i vanleg skule, men at når det gjeld finansiering pr. elev, gjeld det offentleg skule eller privatskular. Det er det som er Regjeringas standpunkt.

Vi meiner altså at det er best for barn at dei får opplæring i skulen, men vi respekterer foreldre som vel annleis. Dei skal få hjelp til læremidler, men ikkje finansiering av undervisninga utover det. Det er òg stortingsfleirtalet sitt syn.

Presidenten: Vi går til neste – og siste – hovedspørsmål.

Mimmi Bæivi (A): Jeg vil stille et spørsmål til fiskeriministeren.

I et høringsnotat med tre ukers svarfrist foreslår fiskeriministeren å innføre enhetskvote for alle flåtegrupper med adgangsbegrensning i fisket. Enhetskvote medfører at en fisker kan kjøpe opp en båt med kvote og så fiske videre på denne kvoten i tillegg til egen kvote. Jeg mener at dette kan utvikle omsettelige kvoter og dermed er en uthuling av fiskernes rettigheter.

I 1994 fastsatte Stortinget at ordningen med enhetskvoter skulle vurderes av Stortinget før den kunne føres videre. Nå er ministeren i ferd med å overkjøre Stortinget.

Statsråden sa også på landsmøtet til Norges Fiskarlag at han er motstander av omsettelige kvoter. Hvorfor foreslår statsråden da denne ordningen?

Statsråd Peter Angelsen: La meg bare først slå fast at det er ingen sammenheng mellom omsettbare kvoter og enhetskvoteordningen.

Enhetskvoteordningen ble vedtatt av Stortinget i 1994 og ble innført for ringnot og trål i tråd med Stortingets vedtak som en midlertidig ordning for å få utprøvd ordningen i Norge. Det gikk imidlertid litt lang tid før ordningen ble etablert, etter forhandlinger med fiskernes organisasjoner om hva innholdet i ordningen skulle være.

La meg bare understreke at det er fullt mulig i en enhetskvoteordning å fastlegge et regelverk som ivaretar alle fiskeri- og distriktpolitiske hensyn som man ønsker å ivareta. Det kommer spesielt fram i regelverket for enhetskvoteordningen for ringnot, der man har tatt spesielt hensyn til at det nordnorske ringnotmiljøet er veldig tynt, og man har lagt inn der at det ikke skal være lønnsomt å overføre kvoter fra Nord-Norge til Sør-Norge, mens det skal være nærmest full uttelling og lønnsomhet ved å overføre kvoter fra Sør-Norge til Nord-Norge. La det være sagt. Det er ikke slik at en enhetskvoteordning slipper fritt alt, og at man kan kjøpe opp fartøy og implementere kvotene i eksisterende fartøy eller de fartøyene man måtte ønske. Enhetskvoteordningen vil for hver enkelt gruppe bli iverksatt med nåværende forskrift, og det vil bli laget et regelverk som skal ivareta både de fiskeripolitiske og de distriktpolitiske mål man har for fiskerier næringen.

Når det så gjelder det notatet som er ute på høring, er begrunnelsen for den avkortede høringsfristen at vi ønsker å få videreført på permanent basis enhetskvoteord-

ningen for not og trål, som i dag er en prøveordning, fra 1. januar neste år, når lovhjelmelen går ut. Vi ønsker, i tråd med det som er sagt i den meldingen som ligger til behandling i Stortinget, å gjennomføre også en enhetskvoteordning for den havgående flåte med konvensjonelle redskap. Det er bakgrunnen for forslaget.

Mimmi Bæivi (A): Dette er en viktig bit av en rekke rettigheter som fiskerne har opparbeidet seg over tid, og det er viktig når vi skal diskutere hvordan vi skal forme fiskeripolitikken videre. Det er også derfor jeg reagerer på at ministeren har det så travelt. Hvorfor kan vi ikke vente på strategimeldingen som Stortinget har til behandling? Ligger det kanskje innbefattet i dette at dersom det skulle føre til omsettelige kvoter, har fiskeriministeren andre grep som han vil ta?

Statsråd Peter Angelsen: La meg igjen understreke at forslaget som vi har ute på høring, og som vil bli fremmet for Stortinget i en egen proposisjon, ikke vil føre til omsettelige kvoter. La oss bare understreke og være enige om det. Det dreier seg her om innføring av enhetskvoter.

I den meldingen som ligger i Stortinget, er enhetskvoter vurdert og evaluert, og Stortinget vil ha anledning til å behandle det selvstendig i forbindelse med meldingen. Vi ønsker å fremme en proposisjon som gjør at Stortinget sjøl kan ta stilling til hvorvidt enhetskvoteordningen skal føres videre på permanent basis fra 1. januar neste år. Proposisjonen vil ligge til behandling i Stortinget forhåpentligvis samtidig som Stortinget har meldingen til behandling. Det er Stortinget som vil kunne avgjøre på et fritt grunnlag hvorvidt ordningen skal føres videre. Nå skal Fiskeridepartementet og Regjeringen ta stilling til hva innholdet i lovproposisjonen vil være, etter at vi har fått inn høringsuttalelsene og ser hva de innebærer.

Presidenten: Da er tiden for den muntlige spørretimen omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 3, fra representanten Grethe G. Fossum til barne- og familieministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 19, fra representanten Sylvia Brustad til arbeids- og administrasjonsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 20, fra representanten Terje Knudsen til samferdselsministeren, bortfaller, da spøreren ikke er til stede.

S p ø r s m å l 1

Per Sandberg (Frp): «Barne- og familiedepartementet har funnet frem til en beregningsmåte for samværsdager som skal fjerne «tvilen» om det er delt omsorg eller ikke. Dette har de gjort ved å flytte grensen for delt omsorg fra 4 til 5 måneder, i tillegg har de fjernet noe av den faktiske samværsretten for å garantere at samværsforeldre kommer under grensen.

Er dette i tråd med statsrådets ønske om at fedre skal stille opp mer for barna sine, og er det et ønske med en slik skjev fordeling av de økonomiske sidene ved likedelt omsorg for barn?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg vil innleia med å opplysa om at den utslagsgjevande skilnaden mellom delt bustad, altså tidlegare delt omsorg, og utvida samvær ikkje handlar om tid, men om kven som skal avgjera saker i dagleglivet. I samband med dei siste endringane i barnelova gjorde departementet det klart kva som er meint med desse omgrepa. Det stod i Ot.prp. nr. 56 for 1996-97 s. 53 og fylgjande. Ved utvida samvær, som kan gjelda samvær opp imot halvparten av tida, har barnet fast tilhald hos ein av foreldra. Den barnet bur fast hos, har rett til å ta større daglege avgjerder åleine for barnet. Dersom foreldra har avtalt delt bustad for barnet, tar foreldra større daglege avgjerder saman.

Fostringstilskotet, eller bidraget, som det heiter på bokmål, skal i dag reknast etter skjønns dersom foreldra har delt den faktiske omsorga for barnet/borna, og er såleis den einaste regelen i dag der det er tatt økonomisk omsyn til samvær. Unntaksregelen skil ikkje mellom delt bustad og utvida samvær. Klarlegginga av omgrepet delt omsorg i forskrifta om fastsetting og endring av fostringstilskotet vart tilrådd i Ot. prp. nr. 36 for 1991-92. Grensa på fem månader vart grunngeve med at ein ville gå klar av konflikhtar kring spørsmålet om det låg føre delt omsorg eller ikkje. Departementet tok i denne samanhengen omsyn til synet høyringsinstansane hadde på saka. Fleire av høyringsinstansane frykta at mange ville skyta seg inn under forskrifta dersom grensa vart sett for lågt. Dette kunne føra med seg konflikhtar som kunne gå ut over borna.

Før klargjerdinga av omgrepet delt omsorg vart tatt inn i forskrifta om fostringstilskotet, fanst det ikkje noka fast grense. Avgjerdsorganet måtte ut frå ei samla vurdering avgjera om det låg føre delt omsorg. Utvida samvær fekk ikkje påverka fastsettinga av fostringstilskotet. I denne samanhengen uttalte departementet i Ot. prp. nr. 44 for 1987-88 at det normalt ikkje låg føre delt omsorg dersom tidslengda ikkje kom opp i fire månader eller meir i året. Det er vel dette representanten meiner når han seier at grensa vart flytta i 1992.

Eg arbeider for tida med endringar i ordninga om fostringstilskotet. I denne samanhengen er det eit mål å oppmoda til vedvarande omsorg frå begge foreldra. Utgifterne skal delast mellom foreldra etter økonomisk evne så rett og rimeleg som mogleg. Eg vil derfor ta opp spørsmålet om samvær skal takast med ved fastsettinga av fostringstilskotet for foreldre med mindre samvær enn et-

ter reglane i dag. Dette gjer vi fordi vi er opptatt av at fedrane skal stilla meir opp for borna sine.

Gunnar Breimo hadde her overtatt presidentplassen.

Per Sandberg (Frp): Poenget er akkurat at i en situasjon der vi har to bidragsbetalende fedre som har likelydende samværsavtaler for barna sine, må den ene betale fullt bidrag, mens den andre, som har felles eller delt omsorg, slipper det. En ekstra dag med samvær med barna kan altså bety ti tusener av kroner for den ene bidragsyteren. Den magiske grensen går ved fem måneder, som i bidragssystemet betyr 152,5 dager. Da regnes omsorgen for å være delt, og gjensidig bidragsplikt utløses. Erfaring viser nå at den enkelte saksbehandler i trygdeetaten regner hele og halve samværsdager på en sånn måte at bidragsbetaler hele tiden kommer under denne grensen. Synes ikke statsråden at dette er en neglisjering av den vesentlige omsorgen samværsforeldre yter for sine barn?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Om det er ei neglisjering eller ei, skal eg ikkje uttala meg om, men det som er heilt klart, er at reglane slik dei er i dag, er mogne for forandringar. Noko av det som må vera intensjonen med reglane, er at ein skal oppfordra begge foreldra til å vera meir saman med borna sine, og at ein ikkje skal kunna ha ei slik «magisk» grense som vi har i regelverket i dag, for å rekna ut kor mykje ein skal betala. Slik kan ein kanskje unngå spekulative utrekningar for å utnytta systemet fullt ut.

Om vi lagar nye reglar, trur eg ikkje at dette blir problemfritt i framtida heller. Vi veit at foreldre sjølve kan gå inn på avtalar, og eg vonar at så mange som mogleg faktisk sjølve set opp ein avtale som er til bornas beste. Men dessverre er det her som regel to vaksne som er i konflikt med kvarandre, som prøver å få det best mogleg for seg sjølve, og som ikkje alltid har bornas beste i tankane når dei skal finna ut kor mykje dei skal hjelpa til med. Desse tinga, saman med eit regelverk som er for gammaldags, vil vi sjå på, slik at vi får meir rettferdige reglar for framtida.

Per Sandberg (Frp): Jeg deler selvsagt statsrådets oppfatning om at vi aldri kommer dit hen at dette blir problemfritt. Jeg er også fullstendig klar over at denne statsråden, i likhet med flere statsråder før henne, har planer og arbeider med gjennomgang av bidragsordningen osv. og har som målsetting å legge fram en proposisjon i dette tilfellet – høsten 1999. Men jeg må få lov til å si at treneringen i denne saken har foregått over svært lang tid og medfører stor omsorgssvikt for flere tusen barn hver dag. Ser ikke statsråden at dette må forseres kraftig? Eller er det rett og slett frykten for den ubehagelige reform som gjør at også dagens familieminister trener saken?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg skal ikkje ta på meg ansvaret for kva tidlegare statsrådar har gjort.

Men eg har sagt til representanten før – og eg kan gjenta det: Dette er ei sak som er svært viktig, og som vi jobbar med i departementet. Men representanten veit like godt som meg at slike lovframlegg skal ut på høyring, og vi har fristar vi skal halda. Derfor tar dette tid. Men for meg er det absolutt ingen som helst grunn til at eg skulle prøva å trenera dette fordi det blir ubehageleg å leggja det fram. Eg meiner faktisk at det trengst, og eg ynskjer å gjera det så raskt som mogleg. Men det som er viktig, er òg å få dei ulike partane i tale, slik at dette blir eit opplegg som faktisk blir til det beste for dei som er involverte i det. Tidlegare forslag, som ein har sendt ut på høyring, har ein jo mottatt ein god del kritikk for. Eg vil prøva å ta inn noko av den kritikken som har kome, når vi no skal senda nye forslag ut på høyring. Eg trur aldri at det går an å leggja fram eit forslag som berre vil vekka begeistring. Kjeft får ein same kva ein gjer i denne saka, men det har ingenting med korkje trening eller feigskap å gjera; det har å gjera med at det skal vera eit grunnleggjande forarbeid.

S p ø r s m å l 2

Unn Aarrestad (Sp): Eg vil få stilla fylgjande spørsmål til barne- og familieministeren:

«Ifylgje Aftenposten 26. september 1998 skal nå norsk næringsliv på kurs for å læra å lokka til seg borna si kjøpekraft. Stadig fleire ser eit stort potensial i dei minste konsumentane.

Kva vil statsråden gjera for å hindra marknadsføring og reklame direkte retta mot born i Noreg?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Spørsmålet om born og reklame har blitt svært aktualisert den seinare tida, ikkje minst på grunn av oppslaget i Aftenposten den 26. september i år og seminaret som skal haldast i byrjinga av november under namnet «KIDS – Har du råd til å overse dem?».

Fyrst vil eg nemna at marknadsføringslova har eit forbod mot marknadsføring i strid med god marknadsføringskikk. Denne regelen tar m.a. sikte på å verna born og unge mot at deira manglande røymsler skal bli utnytta. Kringkastingslova har eit forbod mot i det heile å senda reklame retta særleg mot born i radio eller fjernsyn. Kringkastingslova har også eit forbod mot å senda reklame ti minutt før og etter eit barneprogram.

Eg er veldig opptatt av og uroa over det kommersielle presset som born og unge blir utsette for. På Internett t.d. finst det mykje reklame retta mot born. Ofte er han skjult som spel eller andre aktivitetar som appellerer til borna. Generelt meiner eg å sjå ei negativ utvikling dei seinare åra. Når det gjeld å utvikla born til såkalla gode forbrukarar, er foreldra i dag hardt pressa av ein pågåande marknadsføringsbransje. Den tidlegare nemnde konferansen, «KIDS», er eit tydeleg teikn på at marknadsføringspresset mot born både aukar og blir meir aggressivt. I artikkelen i Aftenposten vart det frå marknadsføringshald sagt klårt frå at dei meiner at det ikkje lenger er grunn til å verna born mot reklame, slik ein hittil har gjort i Noreg.

Folk frå departementet mitt vil vera til stades på konferansen, og vi vil sjølvstøtt òg på andre måtar fylgja denne utviklinga nøye.

Når borna alt frå tidleg alder blir utsette for massiv, kommersiell påverknad og kjem heim med ynsker om å kjøpa både det eine og det andre, anten det skuldast påverknad frå jamaldrande, reklamekatalogar eller anna, stiller det store krav til foreldra om at dei skal vera vakne med omsyn til kva slags haldningar til forbruk dei skal gje borna sine. Utan omsyn til press vil det vera foreldra som tar avgjerda og som har ansvaret for å seia ja eller nei. Påverknaden frå jamaldrande er òg stor. Derfor trur eg det òg er viktig at foreldra spelar på lag, t.d. med andre foreldre i barnehagen eller nærmiljøet.

Regjeringa førebur ei melding til Stortinget om forbrukarpolitikken, som vi tar sikte på å leggja fram for Stortinget til våren. I meldinga vil born og reklame vera eit viktig tema. Det finst ikkje noko enkelt svar på korleis vi skal takla det aukande kommersielle presset på born og unge. I meldinga vil vi skissera ulike tiltak og invitera til ein diskusjon særleg om balansen mellom å verna borna og å dyktiggjera dei, slik at dei sjølve kan velja.

Som barneminister meiner eg at ein bør visa stor aktsemd på dette området, og at barndommen til ein viss grad bør skjermast for pågåande marknadsføring. Eg kan òg nemna at gjennom Reform 97 er forbrukarlære blitt innført frå andre klassetrinn i grunnskulen. Reklame og påverknad er eitt av dei tema som blir tatt opp der. Personleg trur eg at opplæring og bevisstgjerjing av born og unge når det gjeld korleis ein skal takla reklame eller andre marknadsføringsframstøt, er veldig viktig, i tillegg til at vi må ha eit godt og velfungerande regelverk. Eg vil òg nemne at born, reklame og Internett er tema for ei utgreiing som no skjer i regi av Nordisk Ministerråd.

Unn Aarrestad (Sp): Eg takkar for eit imøtekomande svar.

Bakgrunnen for spørsmålet mitt er at næringslivet nå ikkje lenger aktar å skjerma norske born mot aktiv marknadsføring og reklame. Til det er norske born si kjøpekraft, òg gjennom påverknad av foreldra, for stor. Næringslivet veit òg at foreldra her er eit lett bytte.

Om kort tid arrangerer European Business Centre det omtala kurset, og dette er mynta på norsk næringsliv. Prosjektleiaren for dette kurset meiner at tida nå er inne for å fjerna skylappane òg i Noreg. Borna skal gjerast til ein kamparena for påverknad og marknadsdelar. Her er altså eit potensial som ikkje er utnytta ennå.

Vil statsråden utforma eit regelverk særskilt med tanke på desse problemstillingane?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Som eg nemnde i svaret mitt, har vi alt eit regelverk som er forholdsviss strengt på dette området. Vi vil òg i samband med forbrukarmeldinga koma inn på ulike tiltak for å motarbeida dei kreftene som er sette i gang.

Den nemnde konferansen, som både representanten Aarrestad og eg var inne på, vender seg til forbrukarar frå 0 til 13 år. Dei går altså heilt ned til 0-åringane når dei

skal begynna å innretta sin marknadsføringstaktikk. Dei seier òg i samband med den konferansen dei skal ha, at dei skal ha litt etikk på dagsordenen, kanskje for at tilbodet skal sjå noko betre ut enn det det gjer for oss som les dette no.

Eg trur det beste verkemidlet vi har for å bygga opp borna, er å bevisstgjera både dei og foreldra, og at vi bruker både skulen, barnehagen og nærmiljøet til å vera med på å bygga dei opp. Vi vil òg sjå på eventuelle endringar i lovverket, eller handhevinga av lovverket, slik at vi så langt som råd er, klarer å skjerma oss. Eg har ingen illusjon om at vi klarer å skjerma oss totalt frå dette, men vi skal iallfall sjå kva vi har av verkemiddel for å gå så langt som mogleg.

Unn Aarrestad (Sp): Det er ingen tvil om at reklamen i sin karakter fremmer visse verdiar, særleg kommersielle framfor andre verdiar. Nå er det bornas kommersielle verdi det handlar om.

På det tidlegare omtala kurset skal altså fagfolk på høgt nivå møtast for å fanga borna si interesse og finna ut korleis ein kan skapa livslange kundeforhold gjennom merkebygging mot born. Kurset skal òg læra næringslivet effektive teknikkar i marknadsundersøking med born. Me veit at marknadsføringslova og dei reglane som gjeld for TV-reklame, gjev noko vern, som òg nemnt i førre svar. Men meiner statsråden at dette nå i desse aktive tider på dette området er nok, og vil statsråden følgja dette opp i ein vidare samanheng?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg veit ikkje om eg kan gi noko meir utfyllande svar enn det eg alt har gitt. Dette skal vi gjennomgå i forhold til lovverket, og eg vil, som eg òg sa i det fyrste svaret mitt, også senda nokre av mine folk som deltakarar på den konferansen for å lytta og læra, for eventuelt på den måten å sjå kva ein kan bruka som motmakt mot det som blir gitt av informasjon på denne konferansen.

Eg trur òg at dersom folk rundt oss reagerer og er med på å seia at dette ynskjer vi ikkje, er det òg med på å påverka dei som skal marknadsføra ulike varer. Som representanten Aarrestad no var inne på, går dette stort sett på kommersielle verdiar i forhold til marknadsføring. Der trur eg vi treng å dra alle gode krefter, og så skal eg gjera det eg kan både i forhold til lovverket og den meldinga som eg har sagt at vi skal koma med.

S p ø r s m å l 3

Fra representanten Grethe G. Fossum til barne- og familieministeren:

«Hvordan stiller barne- og familieministeren seg til problemene som f.eks. arrangerte ekteskap hvor religion og kultur ofte brukes som unnskyldning for undertrykking og diskriminering av kvinner og menn?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

S p ø r s m å l 4

Karita Bekkemellem Orheim (A): «Raufoss ASA fusjonerer i disse dager med Celsius AB i Sverige og Patria Industrier Oy i Finland til selskapet Nammo. Det nye selskapet vil bli en betydelig aktør når det gjelder produksjon og salg av missiler, håndvåpenammunisjon, artilleri og panservern.

Mener statsråden at norske myndigheter i fremtiden vil ha like god kontroll over våpensalg som vi i dag har, og hvis fusjonen endelig er godkjent, hvordan vurderer statsråden eventuell utflagging for deler av produksjonen ved en slik fusjon?»

Statsråd Lars Sponheim: Raufoss ASA, det svenske Celsius AB og det finske Patria Industrier Oy har inngått avtale om å danne et felles ammunisjonselskap med navnet Nammo AS. Dette blir et norsk aksjeselskap med hovedkontor på Raufoss. Nammo eies 45 pst. av Raufoss og 27,5 pst. hver av Celsius og Patria. Selskapsstrukturen omfatter holdingselskapet Nammo AS, og under dette deltakernes ammunisjonsvirksomhet, Nammo Raufoss AS i Norge, Nammo Lapua Oy i Finland og Nammo Liab i Sverige. Statens eierandel vil ikke endres ved dette, og staten vil fortsatt eie 50,27 pst. av aksjene i Raufoss ASA. Det er altså ikke tale om en fusjon mellom Raufoss ASA, Celsius og Patria.

Opprettelsen av et felles eid nordisk ammunisjonsselskap, Nammo AS, er et eksempel på den utvikling som foregår på bred front i europeisk og internasjonal sammenheng mot økt samarbeid og integrasjon over landegrensene om utvikling og produksjon av forsvarsmateriell. Denne utviklingen er omtalt i St.meld. nr. 43 for 1997-98 om eksport av forsvarsmateriell fra Norge i 1997. Fra Forsvarsdepartementets side anser man etableringen å være i tråd med nasjonal strategi for norsk forsvars- og forsvarsrelatert industri fremmet for Stortinget gjennom St.prp. nr. 59 for 1997-98.

Opprettelsen av Nammo AS vil gi økt konkurransekraft og er i tråd med ambisjoner om økt nordisk forsvarssamarbeid.

Den norske stat eier 50,27 pst. av aksjene i Raufoss ASA. Dette betyr at staten må betraktes som en aksjonær på lik linje med andre private aksjonærer. Det har under skiftende regjeringer vært fast praksis at statens eierinteresser i et aksjeselskap der staten er aksjonær sammen med private aksjonærer, utøves etter aksjelovens alminnelige bestemmelser, dvs. gjennom deltakelse og stemmegivning på generalforsamlingen. Spørsmål om organisering av virksomheten, herunder inngåelse av strategiske allianser og deltakelse i nye selskaper, vil normalt være forretningsmessige spørsmål som hører inn under selskapets styre og eventuelt bedriftsforsamlingen. Etableringen av Nammo AS er behandlet av bedriftsforsamlingen i Raufoss ASA og godkjent i vedtak på møte 11. august 1998. Den er således ikke behandlet av generalforsamlingen i Raufoss ASA.

Ledelsen i Nammo AS opplyser at det ikke foreligger konkrete planer om omplassering av produksjon, men etableringen av selskapet vil gi mulighet for en rasjonell produktutveksling mellom divisjonene.

Det er viktig å skille mellom departementets rolle som forvalter av statens eierinteresser i aksjeselskaper og departementenes myndighetsrolle for øvrig. Et eksempel på dette er forholdet til våpeneksportreglene, som ble omtalt i St.prp. nr. 85 for 1989-90 Om delprivatisering og børsnotering av Raufoss A/S, som det het da. Her heter det bl.a.:

«En motforestilling har knyttet seg til å ha private aksjonærer i forsvarsindustri. Man må imidlertid i den forbindelse holde klart for seg at staten ikke fører kontroll med eksporten av våpen og ammunisjon m.v. i egenskap av aksjonær. Denne kontroll utføres med hjemmel i egen lov og hører under Utenriksdepartementet.»

De tre datterselskapene under holdingselskapet Nammo AS – Nammo Raufoss, Nammo Liab i Sverige og Nammo Lapua i Finland – vil være egne juridiske enheter. De vil hver for seg være underlagt nasjonal lovgivning, herunder eksportkontroll. Nasjonal lovgivning og regelverk vil bli anvendt for eksporten av de produkter som blir tilvirket i de enkelte land. Med andre ord: Produkter som tilvirknes i Norge, vil som før være underlagt norsk eksportkontroll.

Eksportkontrollen utøves på grunnlag av lov av 18. desember 1987 Nr. 93 om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi mv. – med tilhørende forskrifter samt retningslinjer for Utenriksdepartementets behandling av søknader om eksport av våpen.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil takke statsråden for svaret.

Han sier at det ikke er tale om fusjon mellom disse tre selskapene, men bedriftene mener selv at dette er en fusjonering, noe de også har uttalt gjennom pressemeldinger og presentasjonsmateriell om det nye Nammo. De sier helt klart at de ønsker et enhetlig selskap. Situasjonen for Nammo vil være at Raufoss får 45 pst. og de to utenlandske selskapene 55 pst.

Jeg finner det oppsiktsvekkende at statsråden godkjenner en slik etablering og igangsetting av en fusjonsprosess som dette uten at Stortinget er blitt orientert. Det dreier seg om statens eierskap i forsvarsindustrien, hvor forsvars- og sikkerhetspolitiske forhold må tas med, og hvor Stortinget burde vært orientert. Næringsministeren sier at han har forholdt seg til de alminnelige bestemmelsene i aksjeloven, men dette er ingen ordinær næringsvirksomhet.

Jeg vil spørre statsråden om han i det hele tatt har vurdert om en slik orientering burde vært gitt før han godkjente igangsetting av en fusjonsprosess som klart har til hensikt å føre aksjemajoriteten i forsvarsdivisjonen over på utenlandske hender.

Statsråd Lars Sponheim: Det er viktig å understreke det som jeg også sa i mitt svar, at dette er ingen fusjon

mellom aksjeselskapet Raufoss ASA og to andre selskaper. Derimot har Raufoss ASA opprettet et eget datterselskap innenfor konsernet, som i disse dager igjen blir fusjonert med tilsvarende datterselskaper av et svensk og et finsk selskap. Raufoss ASA har fremdeles 50,27 pst. statlig eierskap. Dette har, som jeg sa i svaret, foregått på en slik måte som det skal, og som Stortinget regulerte den gangen man behandlet delprivatisering og børsnotering av Raufoss A/S. Vedtaket er fattet av styret og bedriftsforsamlingen, og har ikke vært gjenstand for behandling av generalforsamlingen, der staten utøver sitt eierskap. Godkjenning – i den grad spørsmålet om godkjenning skal trekkes inn her – vil være knyttet til behandling etter ervervsloven for det forhold at datterselskapet Nammo nå har blitt fusjonert med to selskaper, et svensk og et finsk. Den behandlingen begynner nå i departementet.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Stortinget har tidligere fastsatt klare restriksjoner i forhold til at kontrollen av militær produksjon ikke må svekkes som følge av aksjekjøp fra private og utenlandske interesser. Selv om dette er en del av Raufoss ASA, er det fortsatt en del av og en endring i den strukturen vi har i dag.

Stortinget har også fastsatt klare restriksjoner i forhold til utenlandske selskapers eierandeler i Raufoss ASA i henhold til konsesjonsbestemmelsene om en begrensning på inntil en femtedel for enkeltaksjonærer og en tredjedel samlet. Endelig godkjenning av Celsius' og Patrias overtakelse av eierandeler overstiger helt klart en tredjedel samlet.

Jeg vil derfor spørre statsråden om han har tenkt å fortsette denne fusjonsprosessen ved å gi den endelige godkjenningen etter ervervsloven uten å ta saken opp til behandling i Stortinget.

Statsråd Lars Sponheim: Jeg vil igjen få understreke – som jeg også sa i mitt hovedsvar – at dette er et spørsmål som Stortinget allerede forutså da det la til rette for delprivatisering og børsnotering av Raufoss i 1989-90, for der la man nettopp avgjørende vekt på at eier- og aksjonærrollen skal skilles klart fra det å utøve de politiske hensyn knyttet til våpeneksportkontroll. Det sa Stortinget direkte, og pekte på at et eget lovverk skal forestå det.

Når det gjelder behandling etter ervervsloven, er kompetansen til det gitt til departementet. Den behandlingen har ikke begynt, og det vil være helt feil av meg å forskuttere den. Søknaden skal komme inn fire uker etter at selskapet er stiftet, og er forventet inn til departementet denne uken. Så vil behandlingen begynne, og treukersfristen som ervervsloven regulerer, vil starte å løpe den dagen vi mener søknaden er komplett og alle strategiske forhold rundt bedriften er brakt fram til departementet.

S p ø r s m å l 5

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg vil stille følgende spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«Sydvaranger ASA forvalter store arealer og eiendommer i Kirkenessamfunnet, og har som ledd i å skaffe seg inntekter økt festeavgiftene for enkelte av sine tomter med over 1000 pst. Utgiftene rammer små og mellomstore bedrifter særlig hardt, og kan true eksistensen til enkelte foretak. Staten har hovedaksjeposten i Sydvaranger ASA.

Ser statsråden noen betenkeligheter med den økningen av festeavgiften som her har funnet sted?»

Statsråd Lars Sponheim: Sydvaranger ASA har, som ledd i det pågående avviklingsarbeidet, kommet godt i gang med salget av anlegg og eiendeler, herunder også tomter og bygninger. Fortsatt gjenstår imidlertid en god del før arbeidet med salg av aktiva er fullført.

Sydvaranger eier og forvalter betydelig tomtearealer både i Kirkenes sentrum og i omegnen. Disse arealene har vært festet bort, dels til boligformål og dels til næringsformål mv. Sydvaranger har nylig opplyst at selskapet av ulike grunner i mange år har holdt en svært lav festeavgift på sine tomtearealer.

Samtlige tomtefester fikk høsten 1997 tilbud fra Sydvaranger om å kjøpe de tomtene de leide. I alt dreide det seg om ca. 1 200 boligtomter og ca. 30 næringstomter. Om lag 450 tomtefester har valgt å inngå avtale om kjøp. For de øvrige arealene som fortsatt skal leies ut, har selskapet funnet det nødvendig og riktig å søke å harmonisere festeavgiftene med det nivå som Sør-Varanger kommune har lagt seg på for tilsvarende bolig- og næringstomter.

På bakgrunn av at Sydvaranger er organisert som et aksjeselskap, er selskapets styre og administrasjon forpliktet til å legge vekt på forretningsmessig opptreden i sine disposisjoner. Dette følger av aksjelovens bestemmelser. Spørsmålet om nivået for festeavgiftene for Sydvarangers tomtearealer er en sak som selskapets styre og administrasjon må ta stilling til. Det dreier seg om privatrettslige forhold, nedfelt i tomtefestekontrakter, som departementet verken har noen hjemmel for eller foranledning til å gripe inn i. Den juridiske rammen for de forholdene vi her snakker om, finner man i tomtefesteloven med tilhørende forskrifter. I tillegg vil avtalerettslige og selskapsrettslige forhold kunne komme inn i bildet.

Jeg legger til grunn at oppreguleringen av festeavgiftene på Sydvarangers tomtearealer skjer fullt i samsvar med gjeldende lover og forskrifter. Basert på opplysninger fra selskapet, har jeg ingen grunn til å anta at så ikke vil være tilfellet. I den sammenheng kan nevnes at selskapet nå er i ferd med å foreta enkelte mindre justeringer i sitt opprinnelige reguleringsopplegg, slik at det juridiske grunnlaget for reguleringene ikke kan trekkes i tvil. På denne bakgrunn kan jeg ikke se at det for staten som eier er grunnlag for å ha innvendinger mot den oppregulering av festeavgiften på Sydvarangers tomtearealer som nå finner sted. Jeg vil imidlertid understreke at min holdning i denne saken er at selskapet bør legge til rette for at flest mulig av eiendommene blir solgt, uten unødige forsinkelser. Sydvaranger er jo inne i en avviklingsfase, og målet er derfor at alle aktiva skal selges. Selskapet

opplyser for øvrig at tilbudet til tomtefesterne om å kjøpe de tomtene de i dag leier, fortsatt står ved lag.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg vil få sitere fra lederen i Sør-Varanger Avis den 5. september med overskriften «En tragisk farse». Der står det:

«Sydvaranger-direktør Ragnar Østby avviser i dagens avis at selskapet trenger å konsultere næringsdepartementet når større avgjørelser skal taes. Den ryggdekning bedriften trenger ligger i Stortingsproposisjon 62, som ifølge samme Østby, kun omtaler en nedleggelse av den malmbaserte virksomheten og ikke en nedleggelse av selskapet som sådan.»

Jeg vil stille næringsministeren to spørsmål i tilslutning til det jeg her har sitert: Er næringsministeren enig i at selskapet ikke trenger å konsultere Næringsdepartementet når det gjelder sine forehavender? Og: Er næringsministeren her enig med Østby i at man ikke er inne i en avviklingsfase, fordi det kun var den malmbaserte virksomheten som skulle nedlegges?

Statsråd Lars Sponheim: Hovedspørsmålet gjaldt tomtefesteforhold, mens dette er spørsmål som gjelder avviklingsspørsmålene i Sydvaranger i sin generelle bredde. Det ligger vel i og for seg litt på kanten av spørsmålsstillingen, men jeg svarer allikevel gjerne på dem.

Det som ligger til grunn for denne behandlingen, er de vedtak Stortinget har fattet om at selskapet skal avvikles. Mer presist har Stortinget sagt at selskapets malmsvirksomhet skal avvikles, og statens eierskap skal avvikles. Med 87 pst. eierskap betyr det i realiteten at selskapet skal avvikles, og det har selskapet å forholde seg til. Regjeringen og næringsministeren har ingen grunn til å tro at ikke selskapet etterlever en slik målsetting, og selskapet er godt i gang med den avvikling som skal skje. At det tar noe lenger tid enn det som ble lagt til grunn den gang Stortinget fattet sitt vedtak, skyldes ulike årsaker som er godt kjent i Stortinget. Det hadde bl.a. å gjøre med forhold knyttet til videre malmdrift i privat regi, som vi vet utredes nærmere, og en del andre forhold, bl.a. problemer med salg av kraftanlegget som hører til.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg vil få takke næringsministeren for svaret, spesielt hans presisering av at selskapet skal avvikles.

Når statsråden tidligere har vært så opptatt av de små og mellomstore bedriftene og han nå sier at de avgiftene som det her er snakk om bare dreier seg om nærmest å justere opp til et kommunalt nivå, vil jeg likevel avslutningsvis få spørre næringsministeren: Ser han ikke det betenkelige i at man får en økning av festeavgiften til dels med over 1 000 pst., som her er nevnt, og at det derfor nå faktisk er slik som en rekke bedrifter i Sør-Varanger nå beskriver, nemlig at dette er et så stort problem at de risikerer ikke å kunne fortsette driften? Ser ikke næringsministeren de betenkeligheter som ligger i dette i forhold til næringsdrift i Sør-Varanger?

Statsråd Lars Sponheim: Jeg vil understreke at det er det børnoterte selskapet Sydvaranger ASAs ansvar å realisere disse verdiene på en slik måte at både den store aksjonæren, staten, og de små private aksjonærene, som er mange, får mest mulig ut av sine verdier.

Staten har sagt at disse verdiene på statens hånd skal tilbakeføres til Sør-Varanger-samfunnet. Etter aksjelovens bestemmelser er det ikke anledning til ikke å realisere disse verdiene etter den markedsverdi de har. Selskapet har opplyst til meg at det i dag er spørsmål om å få frem de reelle verdiene på de mange tomtene. Det er jo slik at 1 000 pst. høres mye ut, men jeg lærte at tross alt sier ikke prosentutregning så mye før en ser hvilket grunnlag prosentene er regnet ut på. Jeg vet i alle fall at når det gjelder de alminnelige boligtomtene det her er snakk om, dreier det seg om veldig håndterbare størrelser – salgsv verdier på et mål boligtomt på 10 000-15 000 kr osv. etter oppjustering. Selskapets ønske er at leietakerne faktisk kjøper sine tomter. Det er den beste måten å avvikle dette på.

S p ø r s m å l 6

Jan Johnsen (H): Jeg har følgende spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«Utkastet til forskrift om etablererprøve for styrere av serveringssteder pålegger den enkelte kommune unødige kostnader. Hver kommune må avholde prøve, utstede eksamensbevis og opprette etablerer-register. Hadde IT-baserte løsninger vært valgt, kunne prøvene blitt utarbeidet sentralt, svarene avlest maskinelt og registeret gjort landsdekkende.

Vil statsråden gjøre om utkastet slik at IT-løsninger kan tas i bruk, registeret bli mer anvendelig og kommunene spares for økte utgifter og et betydelig byråkrati?»

Statsråd Lars Sponheim: Reglene om etablererprøven er en del av den nye serveringsloven som trådte i kraft i år. Vi har arbeidet for å finne en ordning for avleggelse av denne prøven som kan tilfredsstille forskjellige krav. Først og fremst er det viktig at etablererprøven gjennomføres på en slik måte at den er så tilgjengelig som mulig. Ordningen må ikke bli et unødig etableringshinder for dem som skal drive et serveringssted. Dette er et av hovedhensynene for at jeg har foreslått å legge ansvaret for gjennomføringen til kommunene, som bevilningssøkerne uansett må forholde seg til i etableringen. Videre må kostnadene holdes nede, og prøveordningen må komme raskt på plass.

Departementet har vurdert om det i stedet for en papirbasert flervalgsprøve, som ligner teoridelen av førerprøven, skulle velges en IT-basert løsning. En IT-basert prøveavleggelse ville i tilfelle langt på vei være et nybrottsarbeid, og IT-utviklingen er foreløpig på ulikt nivå både i kommunene og blant folk flest. Jeg er derfor i tvil om en slik ordning på dette tidspunktet ville være forenkling for alle.

Jeg har imidlertid ikke forlatt tanken på å få til en IT-basert løsning på litt sikt. Departementet vil følge situa-

sjonen i kommunene og arbeide videre med fremtidige løsninger som er så enkle og rasjonelle som mulig. En IT-løsning som representanten nevner, vil, når den er mulig å gjennomføre, gi en mer moderne ordning og etter hvert også kunne være ressursbesparende.

Jan Johnsen (H): Jeg takker ministeren for svaret. Jeg oppfatter faktisk svaret slik at ministeren er åpen for å gå i gang med IT-baserte løsninger så snart dette kan være praktisk mulig å få til. Det er jeg glad for, og jeg håper ministeren har dette med seg fremover, slik at det ikke blir glemt. I tilfelle får jeg minne ministeren på det ved en senere anledning.

Statsråd Lars Sponheim: Jeg vil understreke at jeg tror både representanten og jeg har helt felles oppfatning om at denne prøven ikke skal være unødig til hinder for de etableringer vi måtte få på dette området – snarere tvert imot bidra til å sikre den kvaliteten vi trenger. Og jeg kan forsikre representanten om at vi fortløpende kommer til å følge opp dette, slik at de hensynene blir ivaretatt og dette gjøres på den smidigste og enkleste mulige måte.

S p ø r s m å l 7

Steinar Bastesen (TF): Jeg har et spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«Sjøfartsdirektoratet har ved rundskriv F23/92 18. november 1992 innført endring i autorisasjon av sjømannsleger, som skal utferdige helseerklæringer for arbeidstakere på skip. Autorisasjon av leger generelt ligger ikke under Sjøfartsdirektoratet, men under Helsedirektoratet.

Kan statsråden forklare hvilket faglig grunnlag Sjøfartsdirektoratet har for å autorisere/ta fra leger autorisasjon som sjømannsleger?»

Statsråd Lars Sponheim: Utgangspunktet for å godkjenne en sjømannslege i Norge er at vedkommende har autorisasjon som lege av norske helsemyndigheter. I medhold av sjømannsloven § 26 tredje ledd og forskrift av 3. februar 1986 er Sjøfartsdirektoratet gitt myndighet til å godkjenne leger som skal foreta legeundersøkelse av arbeidstakere på skip – såkalte sjømannsleger. Bakgrunnen for denne ordningen er at man har ansett det som nødvendig å ha en godkjenningsordning som sikrer at sjømannsleger får opparbeidet særskilt kompetanse på det sjømedisinske området. Dette sikres ved å kreve at legen må godtgjøre at han har kjennskap til helseforhold for arbeidstakere på skip. Videre må legen ha et tilstrekkelig antall undersøkelser av sjømenn for å kunne vedlikeholde og videreutvikle sin sjøfartsmedisinske kompetanse.

Sjøfartsdirektoratets innsikt i sjøfartsmessige forhold gir faglig grunnlag for å utstede eller frata leger autorisasjon som sjømannslege. Sjøfartsdirektoratet har oversikt over hvilke kunnskaper om sjøfartsforhold disse legene må være villige til å sette seg inn i. Legene må holde seg à jour med disse forhold for å kunne foreta en forsvarlig vurdering av sjøfolks og fiskeres egnethet for tjeneste om bord.

Det arrangeres egne kurs for sjømannsleger. Sjøfartsdirektoratet er derfor den offentlige etat som har det bredeste faglige grunnlag for å autorisere en sjømannslege.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg skjønner at Sjøfartsdirektoratet har fått lovgrunnlaget på plass for å kunne autorisere, men det gjenstår likevel et spørsmål: Hvilket lovgrunnlag har de for å frata leger en autorisasjon de har hatt i opptil 20 år? Kan årsaken være at Sjøfartsdirektoratet skal forholde seg til et minimum av leger, og at de f.eks. tar 100 som et høvelig tall ut fra administrative hensyn? Ser de helt bort fra de konsekvensene dette har for folk, som må reise over lange avstander for å komme til en lege som Sjøfartsdirektoratet har autorisert, når det likevel er en lege som har de kurs som trengs for å foreta den undersøkelsen som måtte være nødvendig?

Statsråd Lars Sponheim: Mitt svar gikk på hvordan disse lovreglene praktiseres og forvaltes på et generelt grunnlag. Representanten Bastesen la vel i sitt tilleggs-spørsmål til grunn at det var andre forhold som kunne ligge bak en enkeltsak jeg ikke kjenner til, og som jeg selvsagt ikke kan forholde meg til fra Stortingets talerstol.

Men det er viktig å understreke at disse reglene forvaltes av Sjøfartsdirektoratet, og at de er bygd på en vurdering av den enkelte leges egnethet. Det må være kriteriet som ligger til grunn, og ikke utenforliggende forhold.

Steinar Bastesen (TF): Dette dreier seg ikke om noen enkeltsak. I tidligere tider hadde vi en rekke sjømannsleger langs kysten, og når Sjøfartsdirektoratet med et pennestrøk skal ha rett til å frata en lege de kvalifikasjoner han har i henhold til sin utdanning, er det godt gjort! Nei, saken ligger i at det antall leger som direktoratet skal forholde seg til, skal minimaliseres ut fra rent administrative hensyn og ikke av hensyn til brukerne.

Statsråd Lars Sponheim: Det er ikke så lett å forholde seg til slike påstander. Det er slik at i Sjøfartsdirektoratet, som jeg har sagt, forholder de seg til lover og regler som er fastsatt for dem på dette området, og de skal vurdere den enkelte sjømannsleges egnethet i henhold til de reglene som gjelder. Andre forhold skal ikke kunne være avgjørende.

S p ø r s m å l 8

Erik Solheim (SV): Jeg skal få stille dette spørsmålet til utenriksministeren:

«Borgerkrigen i Kongo truer med å destabilisere store deler av det afrikanske kontinentet. Namibia og Zimbabwe har sendt regulære tropper tross i at disse landene ikke har noen sikkerhetsinteresser i Kongo. De truer nå med å ytterligere forsterke sin krigføring.

Hva vil Norge gjøre for å legge press på Namibia og Zimbabwe til å trekke seg ut av Kongo og finne en fredelig løsning på konflikten?»

Utenriksminister Knut Vollebæk: Regjeringen er dypt bekymret over utviklingen i Den demokratiske republikken Kongo og de regionale ringvirkningene av konflikten. Det militære engasjementet fra en rekke av Kongos naboland er særlig urovekkende. De siste meldingene om en militær opptrapping i Øst-Kongo og resultatløse forhandlinger fra det nettopp avsluttede toppmøtet i Lusaka har ytterligere forverret denne situasjonen.

Bildet er uoversiktlig og preget av mangel på uavhengig informasjon. Fra norsk side har vi derfor funnet det vanskelig å trekke noe klart skille mellom de ulike partenes beveggrunner for sitt militære engasjement.

Vi har overfor både Samarbeidsorganisasjonen for det sørlige Afrika – SADC – og OAU's generalsekretær, så vel som i bilaterale kontakter, understreket at det må søkes en politisk og diplomatisk løsning på konflikten.

Etter vår oppfatning vil de regionale meglingsbestrebelsene i regi av SADC og Organisasjonen for afrikansk enhet være avgjørende for å finne en politisk løsning. Norge har tilbudt konkret støtte til OAU i denne sammenheng. Vi har også gitt uttrykk for at vi er beredt til på et senere tidspunkt å bidra finansielt til en eventuell regional konferanse for landene rundt Afrikas store sjøer der alle parter i konflikten deltar.

Som kjent har Norge over flere år bidratt til å styrke afrikansk fredsbevarende og konfliktforebyggende kapasitet, bl.a. gjennom støtte til OAU's konfliktløsningsmekanisme og til det norskfinansierte opplæringsprogrammet «Training for Peace» innenfor SADC-regionen. Konfliktbildet vi i dag står overfor i Afrika, viser behovet for økt satsing på dette området. Regjeringen vil arbeide aktivt for dette i kontakt med andre nærstående land.

Fra norsk side er vi også opptatt av at FN må innta en mer sentral rolle i arbeidet for å oppnå våpenhvile og forhandlinger mellom partene i konflikten. Vi ser det derfor som positivt at Sikkerhetsrådet den 22. oktober i år oppfordret til øyeblikkelig våpenhvile, tilbaketrekking av alle tropper og avståelse fra handlinger som kan føre til opptrapping av konflikten.

I den nåværende situasjonen finner vi det riktig å prioritere positive virkemidler for å fremme en prosess i retning av en politisk løsning.

Som jeg omtalte i brev til utenrikskomiteens formann den 7. d.m., vil vi imidlertid i samtaler med land som mottar norsk bistand, fortsatt understreke at militært engasjement utenfor landets egne grenser vil kunne få konsekvenser for innretning og nivå på den norske bistanden.

Fra norsk side vil vi videre understreke betydningen av militær tilbakeholdenhet og tilbaketrekning av alle fremmede styrker fra Den demokratiske republikken Kongo, for derved å bidra til å legge forholdene til rette for en våpenhvile og en forhandlingsløsning mellom partene.

Dette må gjelde alle parter og er bl.a. blitt fremholdt i møter med ugandiske myndigheter så sent som i forrige uke, og vil stå sentralt i forestående drøftelser med Zimbabwe.

Erik Solheim (SV): Jeg tar opp dette spørsmålet også fordi jeg føler personlig skyld og ansvar. Under folke-mordet i Rwanda i 1994 ble ordet Rwanda overhodet ikke nevnt i Stortinget. Man er i ferd med å få en krig i Afrika som etter all sannsynlighet er mye mer blodig enn den vi har i Kosovo, og som har potensial til å destabilisere hele det afrikanske kontinentet.

For en gangs skyld er jeg ikke fornøyd med det svaret utenriksministeren gav. Jeg mener det ikke er akseptabelt å likestille de forskjellige partene i denne konflikten. President Kabila bærer et stort ansvar for ikke å ha startet en nasjonal forsoning da han ble innsatt for ett år siden, men framfor alt er Zimbabwe posisjon helt særegen. Det er to grunner til det. Zimbabwe har ingen legitime sikkerhetsinteresser i Kongo, slik Uganda og Rwanda må sies å ha, og det ser nå ut til at president Mugabe er den viktigste hindring for å få til en fredelig løsning på konflikten. Jeg vil da spørre om utenriksministeren vil stille seg bak de fredsinitiativ Mandela har tatt, og legge et særlig press på Zimbabwe for å bidra til å finne en løsning.

Utenriksminister Knut Vollebæk: Jeg beklager selvsagt at representanten Solheim ikke er fornøyd med mitt svar. Jeg synes kanskje det er noe enkelt allerede nå å ta stilling i konflikten og på en måte si at noen av dem som har grepet inn, har legitime sikkerhetsinteresser og andre ikke. Sett fra vår side har vi ingen vansker med både å se problemene med konflikten i Kongo og de store konsekvensene den får. Derfor er jeg helt enig med representanten Solheim i at dette er noe vi må være opptatt av, og jeg er glad for at dette er et spørsmål som reises i Stortinget. Samtidig er situasjonen fortsatt uoversiktlig, men den er så oversiktlig at jeg gjerne støtter president Mandelas initiativ. Det har vi fra norsk side gjort. Vi har arbeidet nært sammen med sørafrikanerne. Det som er problemet, er nok at Sør-Afrika i dag, på grunn av sin egen innmarsj i Lesotho, har mistet noe av sin troverdighet i regionen. Derfor står ikke Sør-Afrika lenger så sterkt, og derfor har vi vært opptatt av at OAU og FN må komme på banen her.

Erik Solheim (SV): Det er en fundamental forskjell i den utenlandske innblandingen som pågår. Det er ikke slik å forstå at man skal akseptere alt Uganda og Rwanda gjør, men dette er land som grenser opp til Kongo, og det har vært væpnede innfall på både ugandisk og rwandisk territorium fra Kongo, bl.a. fra hutuekstremistene, som stod for det største folkemordet i moderne tid. Det at Rwanda og Uganda ser det legitime å stoppe dette, må man akseptere. Situasjonen er særlig alvorlig fordi president Kabilas retorikk er klart rasistisk. Han spiller konsekvent på tutsibegrepet i sin propaganda. Den ene meldingen etter den andre forteller at man bevæpner de hutubandene som gjennomførte folkemordet i Rwanda i 1994. Zimbabwe derimot er hundrevis av mil vekk fra Kongo, og det ser ut til at Mugabes viktigste intensjon her er økonomisk egeninteresse. Det knyttes nå etter hva som meldes, en rekke økonomiske avtaler mellom Zimbabwe og Kongo på basis av den militære støtten som

gis. Jeg vil derfor gjenta spørsmålet om det ikke skal legges et særlig press på Zimbabwe for tilbakeholdenhet i denne konflikten.

Utenriksminister Knut Vollebæk: Jeg tror ikke representanten Solheim og jeg er så uenige allikevel. Jeg tror representanten Solheims analyse av situasjonen er helt korrekt. Det gjør det allikevel ikke helt enkelt å vite hvordan man skal forholde seg til den. Det eneste vi kan gjøre fra norsk side, er å bruke bistandsmidler ved siden av det politiske presset som vi har brukt til nå, og som vi fortsatt vil bruke.

Spørsmålet om å bruke bistandsmidler er et vanskelig spørsmål fordi det er et pressmiddel vi egentlig ikke liker å bruke. Her er vi i kontakt med både Zimbabwe og andre giverland, nettopp for å legge et så sterkt press på Zimbabwe som mulig. Så sånn sett er jeg ikke uenig med representanten Solheim i at vi bør fortsette og kanskje ytterligere øke presset på Zimbabwe.

S p ø r s m å l 9

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg vil gjerne få stilla eit spørsmål til utanriksministeren:

«Den tidlegare chilenske diktatoren Augusto Pinochet er arrestert i London. Spania har bede om å få han utlevert, for å stilla han til ansvar for dei misgjerningane han er ansvarleg for. Det USA-støtta kuppet førte til at mange vart drepne og tusenvis forsvann. Mange måtte flykta frå landet for å berga livet, og nokre av dei fekk opphald i Noreg.

Vil utanriksministeren støtta opp om det spanske kravet, eventuelt vil Noreg reisa sak mot diktatoren ved den internasjonale menneskerettsdomstolen i Haag?»

Utenriksminister Knut Vollebæk: Norge fordømmer klart Pinochets blodige kupp i 1973 og har hatt en klar holdning til det påfølgende terrorregimet som kostet flere tusen menneskers liv og helse. Som det vil være kjent, var Norge i fremste rekke i arbeidet med å beskytte personer som ble politisk forfulgt.

Arrestasjonen av tidligere diktator Augusto Pinochet viser at personer som er anklaget for brudd på internasjonale bestemmelser om forbrytelser mot menneskeheten, folkemord m.v., ikke lenger kan føle seg trygge mot å bli stilt til ansvar for sine handlinger. Den spanske påtalemyndigheten har bedt om arrestasjon av Pinochet med sikte på utlevering for å prøve nettopp slike anklager for sine domstoler på bakgrunn av at flere titalls spanske borgere ble drept eller forsvant i Chile under Pinochets diktatur.

Det kan ikke herske noen tvil om at man fra norsk side er opptatt av straffeforfølgning av personer som begår slike forbrytelser. Dette er bl.a. bakgrunnen for det sterke norske engasjementet under opprettelsen av den nye permanente internasjonale straffedomstolen på Roma-konferansen sist sommer, og i etableringen av de to tribunale for det tidligere Jugoslavia og for Rwanda.

Den spanske regjering har ikke gitt uttrykk for noen bestemt holdning i forbindelse med utleveringsbegjærin-

gen. Den har heller ikke uttrykt ønske om støtte fra andre land. Kravet er fremmet av den spanske påtalemyndigheten, og vil bli behandlet i overensstemmelse med Europarådets konvensjon om utlevering. Det vil være opp til britiske domstoler å ta stilling til om de rettslige vilkårene for utlevering er til stede, og dernest opp til britiske myndigheter å ta stilling til om utleveringsbegjæringen skal etterkommes.

Når det gjelder spørsmålet om Norge vil reise sak for Den internasjonale domstol i Haag, kan jeg opplyse representanten om at dette er en domstol som bare dømmer i tvister mellom stater. For Den europeiske menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg kan man heller ikke reise søksmål mot enkeltpersoner, kun mot stater. Straffeløpfølging av den typen forbrytelser Pinochet er anklaget for, er etter dagens internasjonale regelverk bare mulig ved nasjonale domstoler eller tribunalene for Rwanda og det tidligere Jugoslavia.

Når den nye permanente internasjonale straffedomstolen derimot trer i funksjon, vil adgangen til å straffefølge personer som er anklaget for folkemord og forbrytelser mot menneskeheten samt alvorlige krigsforbrytelser, bli vesentlig utvidet. Norge vil arbeide aktivt for at denne domstolen kommer i funksjon så raskt som mulig.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg takkar utanriksministeren for svaret. Eg synest det verkar som vi er samde i saka, men det verkar som utanriksministeren har eit noko lågt tempo. Eg vil utfordra han på eit par punkt:

Me veit at det i Noreg finst mange chilenske nordmenn som blei torturerte av Pinochets regime i si tid. Dei vil nok òg ønskja sterke reaksjonar frå den norske regjeringa. Vil utanriksministeren ta noko initiativ i forhold til reaksjonar internasjonalt, f.eks. i form av ein nordisk reaksjon, reaksjon i forhold til EU – altså samarbeid for å auka presset for at noko skal skje? Det er det eine.

Kva tid meiner utanriksministeren denne internasjonale nye strafferettsdomstolen vil vera operativ, og kva vil den norske regjeringa gjera for at dette skal skje raskast mogleg?

Utenriksminister Knut Vollebæk: For å ta siste del av spørsmålet først, så sa jeg i mitt første svar til representanten Langeland at vi vil arbeide aktivt for at denne domstolen kommer i funksjon så raskt som mulig. Jeg kan ikke si hvor raskt det kan skje, for dette må ratifiseres av et visst antall land – hvor mange, er jeg ikke sikker på. Men vi så jo at i forbindelse med antiminekonvensjonen gikk dette raskere enn vi hadde trodd, og vi vil arbeide for at dette skjer så raskt som mulig.

Når det gjelder å ta initiativ, tror jeg man igjen skal huske på det jeg prøvde å si i mitt første svar, at det er påtalemyndigheten i Spania som har reist denne saken, og dette er en sak som nå behandles for domstolene i Storbritannia. Det vil ikke være riktig av den norske regjering å gripe inn i dette, men hvis norske borgere av chilensk herkomst ønsker å ta opp denne saken, vil det være naturlig å gjøre det ad påtalemyndighetens vei. For å gjenta meg selv: Det er selvsagt ingen tvil om Regjerin-

gens fordømmelse av Pinochet og hans regime, og at vi mener at den type personer skal stilles for domstoler.

Hallgeir H. Langeland (SV): Berre veldig kort: Eg vil gjerne at utanriksministeren presiserer at det faktisk er mogleg dersom han saman med nordiske utanriksministrar eller saman med EUs utanriksministrar aktivt seier at dette vil vi gjera noko med. Eg vil då utfordra utanriksministeren: Vil han ta eit initiativ slik at ein kan auka presset for å få fortgang i denne saka?

Utenriksminister Knut Vollebæk: Hvis jeg forstår representanten Langeland riktig nå, så gjelder spørsmålet initiativ for å få fortgang i den internasjonale straffedomstolen, og da er svaret ja. Vi har allerede tatt initiativ og vil ta nye initiativ og følge opp den saken, slik at straffedomstolen kan bli operativ så raskt som overhodet mulig.

S p ø r s m å l 1 0

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg skal få lov til å stille et spørsmål til fiskeriministeren:

«Gründeren Bodvar Vetrhus i Selje har utviklet en egnemaskin som kan revolusjonere linefisket for den minste sjarkflåten. Da Vetrhus søkte Fiskeridirektoratet om tillatelse til utprøving av maskinen, fikk han avslag. Begrunnelsen er at Vetrhus ikke har mottatt statsstøtte, og at maskinen kan bli en kommersiell suksess.

Er avslaget i tråd med intensjonen bak Regjeringens nylig fremlagte handlingsplan for små bedrifter, og vil statsråden i motsatt fall sørge for at utprøvingstillatelse blir gitt?»

Statsråd Peter Angelsen: Det er i spørsmålet vist til en konkret sak som Fiskeridepartementet ennå ikke har mottatt og fått satt seg inn i som klagesak. Jeg vil derfor ikke kommentere denne saken nærmere. På generelt grunnlag vil jeg likevel si følgende:

Fiskerimyndighetene mottar en del søknader om slik utprøving av fiskeredskaper og utstyr som representerer en større eller mindre utvikling i forhold til dagens utstyr. Det pågår en jevn teknologisk utvikling, også på dette området. Det har imidlertid vært praksis gjennom lang tid at man i slike tilfeller blir henvist til å foreta den praktiske utprøvingen av nyutviklet utstyr ved å nytte fartøy som allerede er registrert i Merkeregisteret for fiskefartøy og med kvoterettigheter. Dersom ikke vedkommende sjøl disponerer et slikt fartøy og har adgang til å delta i det aktuelle fisket, kan man søke samarbeid med fiskere om praktiske utprøvinger.

Den bestemmelsen i saltvannsfiskeoven § 2 siste ledd som blir påberopt i disse sakene, hvor det heter at «Fiskeridirektoratet kan tillate at vitenskapelige undersøkelser og praktiske fiskeforsøk utøves uten hensyn til bestemmelsene i eller i medhold av denne lov», har tatt sikte på å gi hjemmel for det offentlige egne undersøkelser og forsøk eller forsøk i samarbeid mellom offentlige institusjoner og private parter. Det offentlige utfører et omfattende arbeid både med sikte på ressursundersøkelser og

redskapsutvikling. Det er imidlertid ikke avsatt egne kvoter til forskning.

Det er sjølsagt ikke målet å begrense den enkeltes initiativ eller muligheten for å tjene penger også innenfor denne delen av fiskerinæringen, eller at private bedrifter eller kreative enkeltpersoner skal være forhindret fra å prøve ut nye tekniske løsninger innenfor fiskeriene. Slik utprøving bør imidlertid gjøres innenfor den rammen av konsesjonsordninger, deltagerbegrensninger og kvotereguleringer som gjelder for fiskerinæringen for øvrig, ved at utprøvinger skjer på et fartøy som allerede er inne i fisket. Det vil også gjøre utprøvingen bedre og mer realistisk at folk som faktisk driver fiske på denne måten, deltar i utviklingsarbeidet.

Ansgar Gabrielsen (H): Dette svaret minner meg på en måte om innledningen på den amerikanske serien «X-Files» – du tror det ikke før du ser det. At det kan være mulig! Nå forstår jeg jo at Fiskeridirektoratet har en helt annen begrunnelse enn den Angelsen hadde, for han begynte å snakke om at det ikke var kvoter til dem, om deltakerbegrensninger osv.

Dette er en liten bedrift som har en båt på 25-26-27 fot, som skal installere denne maskinen for utprøving, noe de har brukt millionbeløp på, uten hjelp av det offentlige. Så henviser Angelsen i sitt svar til at denne lovhjæmmelen er tenkt å gjelde der det offentlige utfører dette, eller der det skjer i samarbeid med private. Her er det altså en initiativrik vestlending som verken har brydd seg om å være i samarbeid med andre eller har latt det offentlige gjøre dette. Er det ikke mulig å la en liten bedrift utføre dette på grunn av den kvoteordningen vi har? Da må en faktisk vurdere å sette av en kvote til folk som bruker egne krefter og egne midler til å videreutvikle dette samfunnet.

Statsråd Peter Angelsen: La meg bare understreke at det fra departementets side ikke er hensikten å forsøke å forhindre at det foregår en utvikling av utstyr til fiskeflåten. Slik utvikling av både utstyr og redskap har skjedd kontinuerlig gjennom alle år, og det i et samarbeid mellom fiskere og produsenter. Norsk fiskerinæring ligger teknologisk sett som verdens ledende når det gjelder utviklingen av utstyr og redskaper.

Som sagt har ikke vi fått denne saken til behandling i departementet, og jeg kan dessverre ikke svare konkret på de spørsmål som her reises når det gjelder denne saken. Det vil vi komme tilbake til. Men la meg bare si det slik at det ikke er noe til hinder for at det kan nyttes eget fartøy sjøl om det ikke er registrert i Merkeregisteret, men det blir da innenfor de reglene lov om fritidsfiske fastsetter, slik at vedkommende bedrift ikke helt er forhindret fra å benytte eget fartøy.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg blir mer og mer overrasket. I tillegg til Bastesen er det vel undertegnede og fiskeriministeren som har rodd fiske – i en viss utrekning i hvert fall. Og det må vites at når en skal drive linefiske, saltvannsfiske, og basere seg på fritidsfiskebestemmelse, kan en ikke ha flere agn. Ilesteinen er jo ikke engang

kommet til bunnen før en må sette den andre ilesteinen – så få kroker er det en har lov å fiske med.

Dette gjelder en bedrift som skal utvikle et produkt som vil gjøre det mulig for sjarkflåten å delta i linefisket. I dag er det jo stort sett store fartøyer som driver med autolinesystem osv., som deltar. Her har man en liten maskin som egner seg for den flåten bedriftens egen landsdel etterspør. Jeg velger å tolke det slik at den planen som er lagt fram av næringsministeren hva gjelder å gjøre ting lettere for småbedrifter, også på en eller annen måte må implementeres i de underliggende og sideordnede departementer og direktorater. Og da er mitt spørsmål: Vil statsråden ta et initiativ overfor Fiskeridirektoratet, slik at de i større grad befinner seg i virkelighetens verden?

Statsråd Peter Angelsen: Som jeg innledningsvis sjøl har sagt, kan vi ikke gå til behandling av denne saken før den foreligger i departementet. Og jeg tror nok at Fiskeridirektoratet befinner seg i virkelighetens verden, men de må forholde seg til det regelverk og det lovverk som er fastsatt av departement og storting.

Jeg har forstått det slik at det er kvoter det her er spørsmål om, bl.a. av torsk. Nå er det slik at vi har for lite totalkvoter i landet både av torsk, hyse, sei og sild, slik at det er en betydelig innskrenking i den enkelte fiskers mulighet til å drive fiske. Alle kvoter, hver enkelt kilo, er utdelt til fiskerinæringen, og direktoratet har dermed heller ingen kvoter å tildele utover det som er tildelt ved årets begynnelse. Hvorvidt vi skal se på noen ekstra kvote til utviklingstiltak i framtiden, vil kanskje for kommende år bli vurdert i lys av denne saken.

S p ø r s m å l 1 1

Søren Fredrik Voie (H): Jeg vil få lov å stille følgende spørsmål til fiskeriministeren:

«Gildeskål Forsøksstasjon A/S (GIFAS) har to FoU-konsesjoner i drift. Fiskeridirektoratet har avslått søknad om fornying av den ene konsesjonen, blant annet med bakgrunn i eierkonstellasjonen. Etter omstilling og nye eiere på plass er GIFAS i dag inne i en positiv utvikling. Imidlertid truer Fiskeridirektoratets beslutning hele fremtiden for GIFAS og Gildeskål som FoU-senter.

Kan vi nå forvente at statsråden tar initiativ i saken og trykker GIFAS' fremtid?»

Statsråd Peter Angelsen: Gildeskål Forsøksstasjon AS har søkt om godkjenning av eierstruktur og forlengelse av FoU-konsesjon med seks år knyttet til FoU-forskriftens bestemmelser. Søknaden ble avslått av Fiskeridirektoratet i første omgang, og klagesaken er nå til behandling i Fiskeridirektoratet. Direktoratet har i tilknytning til klagesaken funnet behov for ytterligere informasjon vedrørende Gildeskål Forsøksstasjon, og fortsatt gjenstår det å få oversendt deler av denne. Saken gis høy prioritet, men det er ikke mulig å si noe om når den blir ferdigbehandlet i direktoratet.

Gildeskål Forsøksstasjon har i påvente av avgjørelse i klagesaken søkt om midlertidig forlengelse. Direktoratet

har avslått søknaden, og klagen over vedtaket er nylig oversendt Fiskeridepartementet for behandling. Jeg kan imidlertid love at denne saken vil få en rask behandling i departementet.

Fiskeridepartementet er klageinstans i selve hovedsaken og vil få denne til behandling dersom Fiskeridirektoratet opprettholder sitt vedtak. Jeg vil derfor ikke ta initiativ eller stilling til denne saken før alle fakta foreligger og Fiskeridirektoratet har avsluttet sin behandling.

Søren Fredrik Voie (H): Jeg vil så langt takke statsråden for et til dels positivt svar i den forstand at han vil forfølge denne saken videre og sørge for at departementet gjennomgår den på nytt med en grundig saksbehandling.

Jeg har bare lyst til å understreke at oppdrettsnæringen er en kompetansebasert næring, og vi skal ikke så mange år tilbake i tid før våre anerkjente forskningsmiljøer sa at det ikke var mulig å drive oppdrett nord for Trøndelag. I dag er Nordland Norges nest største oppdrettsfylke og er i ferd med å bli Norges største, bl.a. som et resultat av deler av det arbeidet som har skjedd ved GIFAS og Nordlandsforskning.

Vi står nå foran nye utfordringer, med nye muligheter innenfor nye oppdrettsarter. Jeg håper at statsråden i det videre arbeid legger godviljen til og søker å utnytte de mulighetene som departementet har, slik at forsøks- og utviklingsarbeidet ved Gildeskål Forsøksstasjon får lov å fortsette til beste for oppdrettsnæringen ikke bare i Nordland, men også i resten av landet.

Statsråd Peter Angelsen: Jeg er enig med representanten i at forskning er veldig viktig, og at det er forskningen som først og fremst har bidratt til å bringe norsk oppdrett av laks i verdenstoppen. Regjeringen har faktisk prioritert marin forskning i det budsjettet som foreligger til behandling, nettopp på grunn av det verdiskapingspotensialet som ligger i utviklingen av marine produkter og oppdrettsnæringen spesielt.

Samtidig er det viktig at det forsknings- og utviklingsarbeid som drives, har den nødvendige tillit, og det har derfor vært stilt strenge krav til tildeling av FoU-konsepsjoner. FoU-forskriften angir hvem som kan søke om konsesjon til forsøks- og forskningsformål. Slike konsesjoner har primært vært forbeholdt forskningsinstitusjoner på universitets- og høyskolenivå, men kan under spesielle forutsetninger gis til andre. FoU-forskriften er for tiden under revisjon, og i den sammenheng vil vi også vurdere å åpne for andre relevante utviklingsprosjekt for å ivareta næringens framtidige behov.

S p ø r s m å l 1 2

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til fiskeriministeren:

«Havneforholdene i Reinfjord i Kvæningen kommune er sterkt forverret etter Kystverkets mislykkede forsøk på å bygge molo. Kvæningen formannskap har i vedtak av 19. august 1998 vist til disse ulempene, og de har

samtidig omtalt at den foreslåtte nye bølgedemperen synes å ha for liten dimensjon.

Er departementet nå i dialog med Kvæningen kommune om utbedring og planer for bygging av ny bølgedemper i Reinfjord havn?»

Statsråd Peter Angelsen: Moloanlegget i Reinfjord ble tatt opp som nyanlegg og omtalt i statsbudsjettet for 1984, og endelig plan ble lagt fram i budsjettet for 1987. På grunn av vanskelige grunnforhold ble arbeidene stoppet i 1988. Det er hittil utført arbeid for ca. 5 mill. kr i Reinfjord, men uten at disse investeringene har gitt noen nytte. Å få til en minimumsløsning for et moloprojekt, slik det opprinnelig var planlagt, vil kreve minst 20-22 mill. kr i tillegg.

Fiskeridepartementet hadde 13. november 1997 et møte med Kvæningen kommune om havneforholdene i Reinfjord. Kommunens ønske om en eller annen form for molo i Badden ble også lagt fram på nevnte møte. Kystverket ble deretter gitt i oppdrag å få utredet det tidligere framlagte forslaget om flytemolo både for Reinfjord og for Badden. I samarbeid med SINTEF er det nå foretatt analyser av den nytte, målt i antall bruksdager, som kan forventes av en flytende konstruksjon med bredde 3 m og dyptgående 0,6 m for begge steder.

Kystdirektoratets vurdering er at det er urealistisk å bygge en fast molo, og at en flytende bølgedemper heller ikke vil gi noen fullgod løsning verken for Reinfjord eller Badden. Fiskeridepartementet slutter seg til Kystdirektoratets vurdering. I brev til Kvæningen kommune av 15. juli 1998 gjorde vi oppmerksom på at staten på denne bakgrunn, og med særlig vekt på de sikkerhetsmessige forhold, ikke vil kunne stå som utbygger og eier av et slikt anlegg. Hvis kommunen likevel vil ha en slik løsning, vil staten kunne bidra i finansieringen av dette som et tilskuddsprosjekt over kap. 1064, post 60. Det er overfor Kvæningen kommune lagt til grunn at staten vil kunne bidra med inntil 75 pst. tilskudd for ett av de nevnte anleggene.

Prisoverslag for en slik flytemolo er i størrelsesorden 4-6 mill. kr.

Kvæningen formannskap har i sitt vedtak av 19. august i år vist til at den foreslåtte bølgedemperen synes å ha for liten dimensjon. I denne sammenheng må det imidlertid påpekes, slik det også er gjort i vårt brev av 15. juli i år, at en bølgedemper av større dimensjoner ikke i vesentlig grad vil forbedre forholdene. Det synes derfor ikke hensiktsmessig på nytt å vurdere å bygge en større bølgedemper, slik formannskapet i Kvæningen har bedt om. Departementet vil selvfølgelig følge opp saken videre med sikte på å komme fram til en løsning som er best mulig for Kvæningen innenfor forsvarlige økonomiske rammer.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Bakgrunnen for at jeg fant det nødvendig å stille dette spørsmålet, er de signalene som ligger i det vedtaket i Kvæningen formannskap som statsråden refererte til, hvor

(Arnesen)

det bl.a. fra kommunens side trues med rettssak mot staten. Det sier meg at dialogen ikke er god mellom departementet og kommunen, og det gjør meg urolig, egentlig, på vegne av begge parter. All erfaring med slike prosjekter tilsier at man skal lytte til lokalbefolkningen. Spesielt skal man ta sjøfolkene lokalt med på råd, for de kjenner som oftest best til alle forhold rundt slike avgjørelser.

Jeg føler meg ikke vel med det svaret jeg fikk fra statsråden. Jeg synes det svekker muligheten for dette distriktet til fortsatt å utvikle seg som et fiskeriområde. Jeg vil derfor be statsråden svare meg på hva slags framdrift han ser i dette samarbeidet med kommunen.

Statsråd Peter Angelsen: Som jeg sa i mitt første svar, ble arbeidet med bygging av molo i Rein fjord stoppet allerede i 1988 på grunn av at man da konstaterte at det var helt umulig å kunne bygge en molo i det området. På den bakgrunn ble det så vurdert en såkalt bølgedemperløsning i et samarbeid med kommunen. Som jeg har redegjort for, viste det seg at en bølgedemperløsning ikke ville vært tilfredsstillende. Og alle forhold knyttet til det gjør at staten vanskelig kan se å stå ansvarlig for den, men vi vil fullt ut støtte opp om kommunen med bygging av en slik dersom kommunen tar ansvaret.

Departementet har videre satt i verk tiltak, som det er bevilgninger på budsjettet for i år, til å foreta opprydding, som kommunen har bedt om, etter den anleggsvirksomheten som ble stanset i 1988. Og det er allerede inngått kontrakt med en privat entreprenør som skal foreta det arbeidet på vegne av staten, og det vil bli gjennomført fortløpende.

Når det ellers gjelder en fortsatt dialog med kommunen, er departementet selvfølgelig åpen for det, men vi må få et formelt svar tilbake på vårt tilbud til kommunen. Hvorvidt det blir rettssak – det er selvfølgelig fritt for enhver å anlegge sak mot staten, også for Kvæningen kommune.

S p ø r s m å l 1 3

Bjørn Hernæs (H): Jeg vil gjerne få lov til å stille følgende spørsmål til finansministeren:

«Høy rente, valutauro, mindre innenlands aktivitet, mer papirarbeid og lengre saksbehandlingstid etter de nye bestemmelsene i plan- og bygningsloven skaper usikkerhet og manglende inntjening i trelastbransjen. Usikkerheten om virkningen av konjunkturavgiften virker i samme retning.

På hvilken måte vil statsråden gjenopprette tilliten i bransjen, slik at en av våre viktigste eksportnæringer kan føle at de arbeider under forutsigbare rammebetingelser?»

Statsråd Gudmund Restad: I samsvar med Stortingets vedtak i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett 1998 foreslår Regjeringen at en konjunkturavgift på 5 pst. på investeringer i nye bygg og anlegg regelfestes. Avgiften vil bli vurdert løpende i lys av konjunktursituasjonen.

Kronen har de siste månedene vært utsatt for et betydelig press i valutamarkedet. Dette må bl.a. ses i sammenheng med den lave oljeprisen og de økonomiske problemene i Asia, Latin-Amerika og Russland, som har svekket viktige eksportmarkeder.

For å motvirke fallet i kronekursen har Norges Bank økt det kortsiktige rentenivået. Den norske tremåneders pengemarkedsrenten var 27. oktober 7,7 pst. Det var om lag 3½ prosentenheter over ecu-renten. Inntil midten av mai i år lå den norske pengemarkedsrenten noe i underkant av ecu-renten. Siden midten av oktober har kronen styrket seg med om lag 5½ pst. mot ecu-indeksen.

Regjeringen har lagt fram forslag til et stramt statsbudsjett for 1999, slik situasjonen krever. Et stramt budsjett reduserer usikkerheten knyttet til utviklingen i norsk økonomi og legger til rette for en normalisering av kronekursen og en lavere rente. Jeg har tillit til at Stortinget vil vedta et budsjett som er tilstrekkelig stramt, slik at rentene kan gå ned igjen. Det vil være til fordel for både trelastbransjen og andre deler av næringslivet.

Bjørn Hernæs (H): Vi har to store, nærmest evigvarende, ressurser å øse av i Norge, nemlig fisken i havet og trærne som vokser i skogen. Det viser seg alltid at når det gjelder fisk og fiskerinæring, er interessen i Stortinget meget stor, men når det gjelder skogbruksnæringen, er det påfallende mindre interesse. Det ser vi f.eks. rent antallsmessig i dagens spørretime også. Statsråden gir et vagt svar på de ønskene som nå ligger fra hele skogbruksnæringen, inklusive trelastbransjen, om å få tilliten tilbake, slik at de kan vite hvilke forhold de arbeider under på lengre sikt.

Konjunkturavgiften berører i hvert fall indirekte også trelastbransjen. Det samme gjør den lave nasjonale etterspørselen, som særlig blir berørt av en frykt for at det kommer en ny konjunkturavgift. Jeg vil be statsråden vurdere en gang til: Kan han ikke nå sende ut et signal til en trengt bransje om at konjunkturavgiften i hvert fall vil bli vurdert lagt til side?

Statsråd Gudmund Restad: Det ligger jo i navnet konjunkturavgift at det er en avgift som skal virke når man har slike konjunkturer som man har hatt til nå. Men som vi både har skrevet i nasjonalbudsjettet og som jeg har signalisert, bl.a. da jeg la fram statsbudsjettet for en tre ukers tid siden, vil denne avgiften bli kontinuerlig vurdert ut fra konjunktursituasjonen. Alt tyder på at man vil få lavere investeringer neste år, men det er usikkerhet om hvor mye lavere de blir. Men som sagt, avgiften vil bli vurdert.

Når det gjelder etterspørselen innenlands, vil jeg peke på at Regjeringen foreslår f.eks. å øke Husbankens rammer fra 8 milliarder kr i år til 9 milliarder kr neste år. Det går Regjeringen ut fra vil medføre at aktiviteten på boligbyggemarkedet vil bli noe større enn den har vært med de rammene som har vært gjeldende i 1998.

Bjørn Hernæs (H): Statsråden snakker nesten som om han ikke er klar over at tiden fra en konjunkturavgift

igangsettes og til den får virkninger i så langsiktige næringer som trelastbransjen og byggebransjen, i hvert fall er et år, sannsynligvis lenger. Så hvis man skal vurdere situasjonen løpende, slik at katastrofen eller nedgangen har funnet sted før statsråden er villig til å vurdere om man skal gjøre noe med konjunkturavgiften, ja da er det for sent. Da er katastrofen allerede skjedd. Derfor vil jeg nok en gang sterkt oppfordre Regjeringen til å gi et signal om at den vil se bort fra konjunkturavgiften for å stimulere innenlandsk etterspørsel.

Så bare kort til spørsmålet om et stramt budsjett. Det er jo nok en gang en av de usikkerhetene som skapes fordi Regjeringen ikke er villig til å signalisere hvilken side den vil velge i den økonomiske politikken. Jeg kan forsikre statsråden om at hvis Regjeringen nå har bestemt seg for å samarbeide med Høyre, vil det ikke bli noe problem med et stramt statsbudsjett.

Statsråd Gudmund Restad: I hvert fall så langt er det største problemet i norsk økonomi at det er for stort press særlig på arbeidsmarkedet. Som jeg sa i mitt forrige svar, antar vi at innenfor deler av økonomien, f.eks. når det gjelder investeringer, vil nok presset avta, men det er usikkert hvor mye.

Jeg vil også minne om at den konjunkturavgiften som Regjeringen nå foreslår regelfestet, er en oppfølging av stortingsflertallets vedtak i vår – hvor også Høyre var en del av flertallet – om å pålegge Regjeringen å innføre en slik avgift. Jeg kan ikke si mer enn det jeg har sagt, og håper at det blir forstått på riktig måte når jeg sier at vi vil vurdere denne konjunkturavgiften fortløpende. Hvis man får et så brått fall som de største pessimistene kanskje forestiller seg når det gjelder investeringer, vil selvfølgelig muligheten for å få gjort noe med avgiften bli større. Men foreløpig vil den bli innført i tråd med stortingsflertallets pålegg til Regjeringen.

S p ø r s m å l 1 4

Ane Sofie Tømmerås (A): Jeg vil gjerne stille spørsmål til justisministeren:

«I Dagbladet 21. oktober 1998 påstås det i en artikkel at to peruanske kvinner har fått arbeids- og oppholdstillatelse til tross for manglende lovhemmel for slik tillatelse.

Medfører dette rettighet, og hva var begrunnelsen for å gi en slik tillatelse?»

Statsråd Aud-Inger Aure: Det er riktig at Justisdepartementet har innvilget arbeidstillatelse til to peruanske kvinner. Bakgrunnen er at Stortinget i fjor oversendte et forslag fra Høyres Arild Lund, der Justisdepartementet ble bedt om å vurdere om dagens praksis var for streng når det gjelder midlertidig arbeidstillatelse til arbeidstakere som kommer utenfra EØS-området. Den forrige regjeringen besvarte denne henvendelsen negativt. Denne regjeringen ønsker imidlertid å se på spørsmålet på nytt, fordi vi er innstilt på en oppmykning av dagens regelverk. Behovet for en slik oppmykning er for øvrig understreket av NHO, bl.a. i møte med meg. Arbeidet med å

følge opp dette spørsmålet stod således på departementets agenda da søknaden fra de to peruanske barnepikene kom til behandling.

Det var flere gode grunner som talte for å innvilge søknadene, selv om oppmykningen i regelverket ennå ikke er gjennomført. Jeg presiserer at oppmykningen på dette området selvsagt vil gjelde alle tilsvarende søknader, ikke bare de to aktuelle søknadene nå. Avgjørelsen må slik sees i sammenheng med spørsmålet om revurdering av et for stivt regelverk – som et ledd i Regjeringens arbeid med å få til en mykere utlendingspolitikk i Voksenåsen-erklæringens ånd.

Ane Sofie Tømmerås (A): Jeg takker for svaret. Det er riktig at Stortinget i forrige periode bad om en vurdering av regelverket, men Stortinget sa ikke at det skulle mykes opp. Dette er en debatt som nå pågår i flere partier, men hvor konklusjonene ikke er trukket. Jeg må jo si at framgangsmåten er ganske ekstraordinær og snudd opp ned når man plukker ut en enkeltsak og tar en avgjørelse i strid med regelverket, og så går man løs på regelverket i etterkant for eventuelt å kunne få hjemmel for det man faktisk har gjort.

Da utlendingsloven ble vedtatt – dette vet jo statsråden like godt som jeg – gikk man fra et stort rom for skjønn når det gjaldt arbeidstillatelse, til å ville ha klare rettighetsorienterte kriterier. Stortinget sa at det måtte være mest mulig tydelige og konkrete kriterier i forskriftene. Det er det i dag, og det betyr at det ikke fins noen hjemmel innenfor lovens rammer eller i forskriftene for en sånn avgjørelse. Jeg lurer da på: Når skjer endringene i forskriftene, og kommer man til å fortsette å ta den samme type avgjørelser i enkeltsaker uten hjemmel for det?

Statsråd Aud-Inger Aure: Det som det ville vært mest naturlig å behandle denne søknaden etter, var reglene om au pair. Det viste seg ikke å være brukbart for disse søknadene. Her dreiet søknaden seg om to personer som gjennom flere opphold i utlandet hadde hatt ansvaret for familiens barn, og som barna og familien var knyttet til. Det kom inn et viktig kulturhensyn her. Søkeren hadde kjennskap til peruansk språk og kultur, og dette ville bidra til å sikre barna en tverrkulturell og tospråklig oppdragelse, hvilket familien anså som svært viktig. I denne saken var arbeidstillatelsen innvilget etter utlendingsloven § 8 annet ledd, og således ikke uten hjemmel.

Når det gjelder Stortingets ønske om et mindre stramt regelverk, har vi også fått svært sterke signaler både fra stortingsrepresentanter og andre om at en viss oppmykning i forhold til de firkantede reglene som kom, var ønskelig, og dette arbeidet er vi i ferd med å gjennomføre, og det vil selvfølgelig gjelde alle som søker.

Ane Sofie Tømmerås (A): Her må jeg få si at statsråden beveger seg på uhyre tynn is når hun viser til utlendingsloven § 8 annet ledd, hvor det står at «sterke menneskelige hensyn» kan tilsi unntak. Den paragrafen har aldri vært ment brukt til ordinære arbeidstillatelse, det

har dreid seg om å gi beskyttelse til folk, og den har heller aldri vært brukt i denne type tilfeller.

Det er oppløftende å høre at statsråden bekrefter at lignende saker vil få samme behandling. Da vil jeg bare spørre: Hva betyr det? Innebærer det at alle andre som ønsker barnevakt fra en annen kultur, vil få det? Gjelder det for hushjelper? Innebærer det at bedrifter vil kunne få den samme type innvilgelse? Hvilken generell endring er gjort med dette konkrete vedtaket?

Jeg håper også at statsråden kan bekrefte at i denne saken har ikke vennskap og kjennskap hatt noe å si i forhold til avgjørelsen, at det er helt uten betydning hvem som er din nabo, hvem som er dine venner, hvilke sentrale politikere en får engasjert i saken, at det bare er saklige og relevante vurderinger som ligger bak, slik at man sikrer en likebehandling.

Statsråd Aud-Inger Aure: Først spørsmålet om likebehandling. Dette var en noe spesiell sak, og etter å ha jobbet med denne type spørsmål i en del år, er det mitt inntrykk at dette med tilhørighet til en kultur og det at en familie er tokulturell og tospråklig, blir det lagt stadig større vekt på i et flerkulturelt samfunn.

Når det gjelder § 8 annet ledd, kjenner ikke jeg til hvordan den konkret har vært bruk før, men det jeg kjenner til, og det som jeg har støttet meg til, er at dette er en skjønnsregel som statsråden kan bruke i tilfeller der man mener det er riktig å gjøre det, og det var det som var bakgrunnen i denne sammenhengen.

Det er en del regelverk i forbindelse med utlendingslovgivning som nesten ikke åpner for skjønnsutøvelse. Så har vi muligheten til det i en del sammenhenger, og da er det statsrådets vurderinger som har gjennomslag. Vennskap og kjennskap betyr selvfølgelig ingenting. For eget vedkommende kan jeg si at det overhodet ikke er tale om slike ting, men vi har hatt henvendelser fra en rekke hold både i denne og lignende saker, som vi har betraktet også fra en prinsipiell side.

S p ø r s m å l n r . 1 5

Erna Solberg (H): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Regjeringen foretok 2. oktober 1998 en sammenslåing av lensmannskontorene i Arna og Åsane og Ulset politistasjon. Sammenslåingen betyr i praksis at Arna lensmannskontor nedlegges som operativt kontor.

Mener statsråden at dette er i tråd med Stortingets syn på endringer i lensmannsetaten og justisministerens egne uttalelser om at slik sammenslåing kun skal skje på frivillig basis?»

Statsråd Aud-Inger Aure: Den overordnede målsetting med fase 2 i omorganiseringen i politi- og lensmannsetaten, som innbefatter grensereguleringer på driftsenhetsnivå, har vært å bedre politiberedskap og service gjennom effektivisering av den administrative strukturen, slik at det frigjøres ressurser til mer utadrettet tjeneste. Det er behovet for å ta hensyn til de krav og mulig-

heter som følger av utviklingen innen befolkningsstruktur, kommunikasjon, kommuneadministrasjon og kriminalitetsbilde, som ligger til grunn for eventuelle beslutninger om sammenslåing.

I kgl. res. nr. 23 for 1998, som omfatter sammenslåing av lensmannskontorene i Arna og Åsane og Ulset politistasjon, er det en klar forutsetning at man fortsatt skal beholde en politienhet i Arna. Sammenslåingen vil legge til rette for en mer fleksibel tjenesteordning som vil komme publikum til gode i form av bedre politiberedskap og service. Det er misvisende å hevde at lensmannskontoret nedlegges som operativt kontor etter sammenslåingen. Politiberedskapen i Arna blir tvert imot styrket ved at det til enhver tid av døgnet vil være tjenestemenn som er utrykningsklare, enten fra tjenestestedet eller fra patruljebil. Publikum i Arna får økt tilgjengelighet til de politi- og lensmannstjenester som forutsetter fremmøte på kontoret ved at åpningstiden for enheten i Arna utvides.

Lokal høringsinstans i slike saker er bystyret. Formannskapet fattet vedtak i saken i september 1995 og bad om at Arna måtte få beholde en enhet. I sammenslåingen ligger innbakt at Arna beholder et tjenestested og faktisk får en bedre politidekning enn tidligere. Arna var tidligere en landkommune som etter at den ble innlemmet i Bergen kommune i 1972, har blitt stadig mer urbanisert. En storby som Bergen trenger en helhetlig politiberedskap, hvilket man får ved å samordne tjenestestedene Arna, Åsane og Ulset.

Erna Solberg (H): Mitt spørsmål til statsråden var om hun mente at omorganiseringen var i tråd med Stortingets føringer og hennes egne uttalelser om frivillighet, at ingen sammenslåing skal skje hvis det ikke skjer frivillig. Jeg konstaterer at statsråden ikke svarte på det spørsmålet som ble stilt av meg i dagens spørretime.

Stortinget har nemlig klare føringer for hva som skal skje. Vekten har vært lagt på nærpolutimodellen, preget av god oversikt over og god kunnskap om lokalmiljøet – man skal altså ha tjenestemenn med god lokalkunnskap. Det er etter den modellen man ønsker å bygge opp både lensmanns- og politietaten fremover. Når man da slår disse tjenestestedene sammen til en så stor enhet at selv Kristiansund, statsrådets hjemby, blir liten i forhold, mister man den lokalkunnskapen som eksisterer i dag.

Når man i Arna har aktiv polititjeneste til kl. 22 om kvelden og til kl. 02 om natten fra lørdag til søndag, er det etter min mening rart å si at dette blir et bedre politifaglig tilbud til befolkningen i Arna. Mitt spørsmål er: Hvordan forholder denne sammenslåingen til en så stor enhet seg til Stortingets føringer om nærpoluti og lokalkunnskap?

Statsråd Aud-Inger Aure: Som jeg forsøkte å understreke i mitt første svar, er utgangspunktet her at enheten i Arna skal bestå som tjenestested, men ikke være eget lensmannskontor. Det som da gjenstår, er at vi opprettholder en nærpolutimodell. Det vil være folk med god lokalkunnskap som betjener stedet, og det gir økt tilgjengelighet for lokalbefolkningen. Så vi kan ikke se annet enn

at alle de forutsetningene som var lagt inn, er tatt vare på her.

Når det gjelder frivillighet, vil jeg si at f.eks. bystyret, som er vår høringsinstans, har sagt at dette er en god måte å gjøre det på. Så jeg har de største forventninger med hensyn til at befolkningen vil få gode polititjenester med den nærpolitimodellen som vi går inn for, og som er basert på Stortingets forutsetninger.

Erna Solberg (H): Spørsmålet til statsråden vil da bli: Betyr det hun nå sier, at de som skal betjene distriktet Arna, blir de samme hele tiden, at det ikke blir en veksling mannskapsmessig, personellmessig, mellom Åsane og Ulset og Arna-området, men at det blir den nødvendige lokalkunnskap blant politifolk? I så fall tror jeg at politimesteren i Bergen ikke har de samme tanker om hvordan man kan bruke sitt mannskap effektivt.

Men jeg stilte også et annet spørsmål. Statsråden har nemlig i spørsmålet om frivillighet uttalt seg helt klart, faktisk i Arna. I juni var statsråden i Arna og sa at en ikke vil foreta sammenslåinger der det ikke skjer frivillig. Nå er det altså sånn at man i Bergen i 1995 mente at det skulle være en politienhet i Arna. Vil statsråden vente med å gjennomføre disse sammenslåingene til kommunen, bydelsutvalget og lensmannsetaten selv har fått lov til å uttale seg? Vil hun vente med å foreta sammenslåingen til det er bevist om dette er en frivillig sammenslåing eller ikke?

Statsråd Aud-Inger Aure: Jeg minner igjen om at det som er Politiets og Justisdepartementets høringsinstans i slike saker, er bystyret – eller formannskapet hvis det er delegert dit – og dette mener vi er ivaretatt i denne saken.

Når det gjelder å garantere god lokal kunnskap og samme personell, er jo situasjonen i dag den at selv innenfor politiet slutter det folk og nye begynner – og garanti for at man får «innfødte» ved ethvert politi- eller lensmannskontor, kan jeg nok ikke gi, verken der eller andre steder. Men vi ønsker å bygge på dette med nærpoliti og god lokalkunnskap. Så regner jeg med at man greier å skaffe seg slik kunnskap etter hvert som man gjør tjeneste på ulike steder – selv om det er innenfor de samme kommunene.

S p ø r s m å l 1 6

Unn Aarrestad (Sp): Eg vil få stilla justisministeren følgjande spørsmål:

«Fleirtalet i Stortinget vedtok 1997 at Noreg skulle inngå ein samarbeidsavtale med Schengen-landa. Nå skal Regjeringa forhandla om ein ny avtale. For å stimulera debatten om Schengen-saka, er det avgjerande med maksimalt innsyn.

Vil statsråden regelmessig offentleggjere saklista frå møta i Eksekutivkomiteen i Schengen-samarbeidet fra og med førre møte, slik den danske regjeringa gjer det overfor Folketinget?»

Statsråd Aud-Inger Aure: Jeg er enig med Unn Aarrestad i at det er viktig å stimulere debatten om Schengen-saken. Regjeringen legger vekt på å praktisere innsyn og åpenhet i Schengen-spørsmål.

Da er det bare å tilføye at dagsordenen til møtene i Eksekutivkomiteen blir journalisert på vanlig måte i departementet og er åpen for innsyn.

B j a r n e H å k o n H a n s s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Unn Aarrestad (Sp): Eg takkar for svaret, at ein nå skal offentleggjera dagsordenen. I Danmark vert også dansk oppsummering og referat offentleggjorde, og det kan ofte vera vel så interessant som saklistene. Maksimalt innsyn i desse dokumenta er som kjent avgjerande for å kunna vera med i denne debatten. Vil statsråden medverka til at også referat og oppsummering vert offentleggjorde og sende Stortinget, f.eks. ved utanrikskomiteen?

Statsråd Aud-Inger Aure: Som det fremgikk av mitt første svar, ønsker Regjeringen åpenhet om disse spørsmålene, og rådende praksis – som jeg altså redegjorde for – burde være beroligende i den sammenheng.

Når det gjelder spørsmål fra media om innsyn, må vi selvfølgelig undergi det enkelte dokument en vurdering, for som man kjenner til, skal man særlig i saker som er knyttet til forhandlinger og internasjonale avtaler, foreta en vurdering av om offentliggjøring kan finne sted.

Når det vises til dansk praksis, vil jeg si at vi også har kjennskap til at dagsordenen til Eksekutivkomiteens møter oversendes vedkommende utvalg i Det danske folketing, og Regjeringen har selvfølgelig ingenting imot tilsvarende praksis hvis dette er ønskelig fra stortingskomiteens side.

Unn Aarrestad (Sp): Takk for det svaret. Då reknar eg med at det vert gjort nå framover.

For snau tre veker sidan vart det meldt at ein hadde fått avslag på spørsmål om innsyn i Schengen-dokument i om lag same grad som av den førre regjeringa. Me vil ha mest mogleg offentleggjering rundt slike saker. Så eg spør igjen: Vil statsråden framover praktisera meir offentleggjering i Schengen-saker enn det som vart gjort før?

Statsråd Aud-Inger Aure: Jeg har ingen problemer med å besvare det siste spørsmålet med ja, men jeg må ta det forbehold at når det gjelder det å skulle drive forhandlinger for å ivareta norske interesser på en best mulig måte, må det ligge et element av at man ikke skal gi fra seg alle forhandlingskort før man kan bruke dem. Dette ber jeg om respekt for, og dette er også noe av grunnen til at avslagene blir såpass hyppige. Vi journalfører absolutt alle ting, og da må det nødvendigvis også være noe som er unntatt offentlighet.

S p ø r s m å l 17

Bjørn Hernæs (H): I mitt spørsmål skal det i hvert fall ikke ligge den underliggende og grunnleggende mistillit til Regjeringen som lå i det forrige spørsmålet, så jeg vil i all enkelhet få lov å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Justisdepartementet har avslått en klage fra Triangel Consult AS vedrørende omgjøring av vedtak om underkjenning av skrapelodd. I denne saken bør det stilles spørsmål ved forvaltningens vilje til å foreta en reell klagebehandling og ikke bare videreføre et vedtak på lavere forvaltningsnivå. Sivilombudsmannens flengende kritikk av saksbehandlingen blir ignorert.

Kan statsråden forsvare en slik saksbehandling i sitt departement?»

Presidenten: Presidenten vil understreke at man i spørretimen ikke skal gi uttrykk for meninger om spørsmål som har vært stilt før, men gå rett på sak.

Statsråd Aud-Inger Aure: Skrapelodd stiller særdeles store krav til sikkerhet, og det er avgjørende at loddseklene er sikret mot manipulasjon og forfalskning. Det nedlegges derfor et omfattende og teknisk komplisert arbeid fra Kripos' side basert på en helhetlig vurdering. Jeg vil bemerke at selv om et vedtak fattet av underinstansen opprettholdes i klageinstansen, innebærer ikke det at det ikke foretas en reell klagebehandling.

Justisdepartementet opprettholdt 7. mai 1996 Kriminalpolitisenralens vedtak om ikke å godkjenne fire loddsekler produsert av Triangel Consult.

Etter ytterligere henvendelser fra Triangel Consult vurderte departementet saken på nytt i mai og juni samme år, men fant ikke grunnlag for å omgjøre tidligere vedtak i saken. Saken ble etter dette innklaget for Sivilombudsmannen, som i januar i år, etter omfattende korrespondanse med departementet og Triangel Consults advokat, anmodet departementet om å foreta en ny vurdering av saken.

Sivilombudsmannen reiste bl.a. spørsmål om departementet hadde foretatt en helhetsvurdering av saken, herunder de sikkerhetslementer som klageren påpekte mot de svakheter man mente forelå ved den enkelte loddseklens overtrykk og bakgrunnstrykk. Justisdepartementet etterkom Sivilombudsmannens anmodning og foretok i mars i år ytterligere ny og fullstendig gjennomgang av saken. Også etter dette ble den tidligere avgjørelsen opprettholdt, fordi departementet etter en helhetsvurdering fremdeles mente at loddseklene ikke tilfredstilte gjeldende krav til sikkerhet.

I juli i år uttalte Sivilombudsmannen i brev til klagers advokat følgende:

«I denne saken har departementet altså etterkommet min anmodning om å se på saken på nytt, og såvidt sees vurdert de argumenter som er fremsatt.»

I september mottok departementet på nytt anmodning om fornyet behandling av saken fra Triangel Consults advokat. Departementet fant ikke grunnlag for å etter-

komme anmodningen, under henvisning til at det ikke forelå nye momenter i saken, og viste til Sivilombudsmannens uttalelse. Jeg ser det derfor slik at denne saken samlet sett er undergitt en særdeles grundig behandling i Justisdepartementet, og at departementet har etterkommet Sivilombudsmannens anmodning.

Jeg vil avslutningsvis opplyse at Justisdepartementet vil vurdere å etablere en ordning der Kripos kan forhåndsgodkjenne loddsekler basert på en prøveproduksjon. Endelig godkjenning må gis på grunnlag av den produksjon som skal omsettes. Dette vil redusere usikkerheten med hensyn til om en loddsekl vil bli godkjent, som bransjen har gitt uttrykk for.

Bjørn Hernæs (H): Jeg vil ikke legge skjul på at svaret var en skuffelse. Det er mitt bestemte inntrykk at mesteparten av norsk forvaltning synes å legge stor vekt på Sivilombudsmannens uttalelser. Kritikken fra Sivilombudsmannen er så bastant at jeg synes det blir for enkelt å avvise den med at Sivilombudsmannen i et senere brev nærmest har bemerket at han har registrert at departementet har vurdert saken på nytt. Slik som jeg ser det, er det ikke mulig å påstå at det er foretatt en reell ny saksbehandling i denne saken. Det som er det alvorlige her, er at Triangel Consult ikke er et hvilket som helst firma. Det er eid av KFUM og KFUK, som står for et viktig frivillig arbeid i Norge, og som gjennom en rigorøs tolkning av bestemmelsene er blitt fratatt en vesentlig del av sin inntekt.

Jeg vil tillate meg å spørre statsråden en gang til: Er statsråden villig til å se på saksbehandlingen en gang til og med nye øyne?

Statsråd Aud-Inger Aure: Det som her blir kalt Sivilombudsmannens «flengende kritikk», var en henstilling fra Sivilombudsmannen om å vurdere saken på nytt. Det ble gjort, og Sivilombudsmannen har selv sagt seg fornøyd med at det ble etterkommet på en korrekt måte. Med den grundige saksbehandlingen som jeg redegjorde for i mitt første svar, må jeg bare si at jeg ikke finner det riktig at vi bruker ytterligere ressurser på en sak som har blitt så godt og grundig utredet som denne saken.

Bjørn Hernæs (H): Jeg vil meget bestemt avvise at Sivilombudsmannen har sagt seg fornøyd med saksbehandlingen i departementet. Han har tvert imot rettet det jeg vil fastholde ikke kan oppfattes som annet enn en «flengende kritikk». Det finnes ikke andre dekkende ord for det. Det vil enhver se som leser Sivilombudsmannens brev.

Jeg går ut fra at statsråden og jeg er enige om at det arbeidet som gjøres av f.eks. KFUM og KFUK er verdifullt, og at det ikke må legges hindringer i veien for de muligheter de har til å få inn penger. Når man da får en slik saksbehandling i departementet som den man har sett her, som i realiteten gjør dette nesten umulig, blir det eneste som står tilbake for en relativt ressurs svak organisasjon – relativt i forhold til staten – å gå til retts sak. Dette er tragisk. Og jeg håper ikke at det relativt arrogante

svar som en av statsrådens kollegaer gav før i dag, at det står enhver fritt å gå til retssak mot staten, er grunnlaget for denne avvisende holdningen. Det må jo være slik at man i forvaltningen forsøker å være imøtekommende overfor organisasjoner som utfører samfunnsgagnlig arbeid. Det er etter min mening ikke tilfellet i denne saken.

Statsråd Aud-Inger Aure: Jeg vil gjerne vise til siste del av mitt svar til spørsmålsstilleren, der jeg sier at vi vil vurdere å etablere en ordning der Kripos kan forhåndsgodkjenne loddседler basert på en prøveproduksjon. Dette vil etter vår mening redusere usikkerheten med hensyn til om en loddседdel vil bli godkjent, som bransjen har ønsket seg. Det rokker selvfølgelig ingenting ved det jeg har sagt om denne konkrete saken. At man forsøker å ha best mulig og ryddigst mulig sikkerhet i forhold til loddседler, ber jeg om ikke blir tatt som mistillit til de enkelte ideelle organisasjoner som driver med den type lotteri. Det blir helt feil.

S p ø r s m å l 1 8

John Dale (Sp): Eg vil stilla dette spørsmålet til justisministeren:

«Justisdepartementet har hatt prosjekt i gang for å prøve ut ordningar med lokalområdepoliti. Erfaringane er svært gode. Til dømes kan Damsgård og Landås nærpoliti i Bergen vise til positive resultat. Men framleis manglar ei evaluering av prosjekta på landsbasis, og det rår uvisse om kva som vil skje framover.

Vil Justisdepartementet ta initiativ til at saka får ei snøgg avklaring, slik at nærpolitiarbeidet eventuelt kan bli ført vidare og også utvida til fleire område?»

Statsråd Aud Inger Aure: Justisdepartementet etablerte i 1994 prosjektet «Lokalområdepolitiordningen» som et prøveprosjekt for å utvikle en form for nærpoliti. Denne form for nærpolitimodell har blitt utprøvd i Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen og Trondheim. Prosjektet kom i gang med lokale delprosjekter de fleste steder i 1995. I Bergen kom prosjektet først i gang i 1996, av ulike grunner. I hvert politidistrikt ble delprosjektene organisert på litt forskjellige måter, men med felles utgangspunkt og idégrunnlag.

Målet med prosjektet med lokalområdepoliti var å utvikle politiets arbeidsmetoder for å kunne øke tryggheten hos folk i det aktuelle området, bedre servicen overfor befolkningen og redusere kriminaliteten der. Prosjektet skulle basere seg på å øke politiets synlige nærvær ved uniformert, oppsøkende tjeneste i området, slik at en kunne utnytte lokal kunnskap for å bedre polititjenesten, gi støtte ved etterforskning av lovbrudd og forebygge kriminalitet.

Bestemte, geografisk avgrensede områder med 3 000–5 000 innbyggere i politidistriktets byområde ble tatt ut til prosjektet, der en ved inndeling og utpeking av områdene la vekt på kriminalitetstilstand, særlig vanskelige steder, trafikk m.m.

I hvert område fikk en polititjenestemann ansvaret for polititjenesten der. Tjenestemannen kunne ta egne initia-

tiv, arbeide selvstendig, utvikle og vedlikeholde kontakt med personer eller grupper som var relevante for politiet, og overvåke området.

Prosjektet bygger på den tanken at polititjenesten skal være oppsøkende, problemorientert og serviceorientert. Hver enkelt innbygger i området skulle vite at vedkommende tjenestemann/-kvinne var deres egen.

For at prosjektet kunne komme i gang, ble politidistriktene tildelt nye stillinger til det. I starten ble det avsatt øremerkede ressurser. Prosjektet ble ledet av departementet og fulgt opp med årlige samlinger for medarbeiderne i delprosjektene og ledelsen ved politidistriktene. Siste samling var i 1997. Som prosjekt skulle det etter forutsetningene avsluttes ved utgangen av 1997 og deretter evalueres.

Hvert enkelt politidistrikt skulle sende en evalueringsrapport om erfaringer og resultater fra prosjektet. Departementet er nå i ferd med å utarbeide en samlet vurderingsrapport. Fordi Bergen kom noe sent i gang med prosjektet, har det politidistriktet ikke sendt inn sluttrapport ennå, slik at den samlede vurderingsrapporten er noe forsinket. Rapporten vil bli ferdigstilt i løpet av året og behandlet i departementet på vanlig måte i forbindelse med det arbeidet som stadig blir gjort med sikte på å utvikle politiets forebyggende arbeidsmåter.

Imidlertid er det ingenting i veien for at de involverte politidistriktene kan fortsette med ordningen med lokalområdepoliti eller andre former for nærpoliti. Det er politimesterens ansvar å organisere politiet på beste måte for å kunne bekjempe kriminaliteten og skape trygghet for publikum. Dette er fremført fra departementets side overfor de deltakende politidistriktene. Dersom politimesteren i Bergen finner at erfaringene fra Damsgård og Landås nærpoliti hittil er gode, er det ikke noe i veien for at ordningen opprettholdes, eventuelt at den utvides. Dette kan også politimesteren finne støtte for i St. prp. nr. 1 for 1997-98, der utvikling av nærpoliti med synlige og tilgjengelige tjenestemenn er særskilt fremhevet.

John Dale (Sp): Eg takkar statsråden for svaret, som eg synest var svært positivt. Det arbeidet som er i gang for å styrkja kontakten mellom politiet og nærmiljøet, synest å ha prioritet i departementet, og det er det grunn til å seia seg svært godt nøgd med.

Etter det svaret som statsråden har gitt, ser eg ikkje noko grunnlag for å stilla eit oppfølgingsspørsmål i eigentleg forstand, eg vil nøya meg med å uttrykkja eit håp om at den evalueringa som er i gang, ikkje trekk ut i langdrag, dess meir fordi det synest opplagt kva utfallet vert. Sunn fornuft tilseier det.

S p ø r s m å l 1 9

Fra representanten Sylvia Brustad til arbeids- og administrasjonsministeren:

«I Hamar Arbeiderblad 19. oktober 1998 kunne vi lese at flere og flere virksomheter søker etter stadig yngre folk når nye stillinger skal besettes. Mange stillingsannonser er rettet mot mennesker under 35 år. Det er po-

sitivt at unge folk er ettertraktet på arbeidsmarkedet, men det er bekymringsfullt at mange arbeidsgivere ifølge avisen ikke ser verdien av at folk som er over 35 år, også har noe å bidra med i arbeidslivet.

Hva mener statsråden om denne utviklingen, og hva kan gjøres for å endre den?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

S p ø r s m å l 2 0

Fra representanten Terje Knudsen til samferdselsministeren:

«Postverket har foreslått justeringer av postnumre fra 1. mars 1999. Fortsatt vil det være svært mange av Bergens innbyggere som ikke får Bergen angitt i sitt postnummer, til tross for at de har adresse i byen. Flere ganger har formannskapet i Bergen rettet henvendelse til Postverket om at Bergen blir brukt som postadresse, men uten resultater.

Vil statsråden gjøre noe for å etterkomme Bergen kommunes krav, slik at Bergen blir angitt i alle postadresser i Bergen?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

S p ø r s m å l 2 1

Einar Olav Skogholt (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Ved utendørs gokartbaner kan man kjøre fra man er 12 år gammel, mens for innendørs gokartbanekjøring er aldersgrensen 18 år. Dette til tross for at gokartene som brukes utendørs, er både større og sterkere.

Vil statsråden ta initiativ til å oppheve denne forskjellsbehandlingen?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er i utgangspunktet ikke noen forskjell i regelverket for gokartkjøring på utendørs og innendørs baner. Gokartkjøring som motorsport reguleres av en egen forskrift om motorsport på lukket område som bl.a. setter aldersgrenser for kjøring av ulike motorvogner i konkurranse- og treningssammenheng. Grensen for konkurranser er tolv år for de minste gokartene, for trening er grensen ti år. Slik kjøring må skje i regi av klubb tilknyttet Norges Bilsportforbund eller Norges Motorsykkelforbund. Dette skal gi en sikkerhet for at kjøretøyene er godkjent i forhold til klubbens tekniske reglement, og at den enkelte fører gis tilstrekkelig opplæring før egen kjørelisens utstedes.

Det har ikke vært gitt egne regler som tillater utleie og bruk av gokart til annen uorganisert fritids- og underholdningsbruk. Slik kjøring kan derfor bare skje dersom kjøretøyene er godkjent etter de generelle regler for godkjenning av kjøretøy, og dersom den som skal bruke kjøretøyet, har det nødvendige førerkortet.

Departementet er gjort kjent med at det på enkelte gokartbaner kan foregå utleie av gokart som ikke er i sam-

svar med formålet for forskriften om motorsport. Vi har derfor bedt Vegdirektoratet vurdere om det er behov for en revisjon av forskriften i lys av den faktiske utviklingen som har skjedd med hensyn til kommersiell utleie av gokarter, eller om forskriften bør håndheves strengere. Vurderingen bør gjøres som ledd i en mer omfattende revisjon av forskriften, der direktoratet også er bedt om å vurdere en tilnærming/harmonisering av den norske forskriften til svenske og danske regelverk, og en kan regne med at en slik omfattende gjennomgang først kan foreligge i 1999.

Einar Olav Skogholt (A): Jeg takker statsråden for svaret, og er tilfreds med at statsråden har bedt Vegdirektoratet vurdere om det er behov for en revisjon av forskriften. Hvem som helst kan åpne gokartbaner under forutsetning av at kjøretøyene er godkjent, og at brukeren har førerkort.

Jeg tror mange som driver kommersiell utleie av gokarter, savner et regelverk å forholde seg til som åpner for en mer omfattende bruk enn det som er tillatt i dag.

For øvrig hadde jeg et tillegsspørsmål om når denne saken ville foreligge, men det har jo statsråden allerede svart på – så takk!

Statsråd Odd Einar Dørum: Takket være intens oppsøking og kontaktvirksomhet fra stortingsrepresentant Eirin Faldets side, har jeg fått en dyp innsikt i gokartsystemet, som representanten Skogholt tar opp her. Jeg er klar over at det er anlegg som det er behov for å se på sikkerhetskrav i forbindelse med, og jeg er også klar over det forhold at det bl.a. drives et utmerket forebyggende arbeid i regi av politiet som en bør se på i denne sammenhengen, og som jeg antar også ligger til grunn for representanten Skogholts spørsmål. Så jeg bekrefter at slike praktiske forhold har foranlediget at jeg har bedt Vegdirektoratet gjøre det arbeidet som nå er igangsatt.

S p ø r s m å l 2 2

Jan Johnsen (H): Jeg har følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Problemene på Oslo Lufthavn Gardermoen ser ut til å øke fra dag til dag. Siste melding er at det skal bli enda større problemer både for ansatte og passasjerer fra uke 44, når vinterrutene starter opp.

Hvilke tiltak kan statsråden sette i verk for at vi kan få en mest mulig normal situasjon ved Oslo Lufthavn Gardermoen så raskt som mulig?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Å sette i drift en ny hovedflyplass er en svært komplisert prosess. Hovedmålet er å oppnå sikker og effektiv drift. Prosessen involverer ikke bare alle ansatte i Oslo Lufthavn AS, flyselskapene og andre bedrifter på selve flyplassen, men også dem som betjener luftrommet rundt flyplassen.

Åpningen av hovedflyplassen ble for en tid tilbake flyttet noen dager for å falle sammen i tid med omleggingen av luftromsstrukturen i Nord-Europa. Den nye luft-

romsstrukturen vil på sikt øke kapasiteten i trafikkavviklingen. Det ville etter Luftfartsverkets oppfatning medført økte samlede forsinkelser over lengre tid hvis åpningen av Gardermoen og omleggingen av luftromsstrukturen skulle skjedd i to omganger.

I innkjøringsfasen hittil har forskjellige faktorer bidratt til at trafikk i toppbelastningsperiodene har hopet seg opp. Av de viktigste faktorene var datafeil i trafikkinformasjonsystemet, svikt i telefonsentraler samt andre lands håndtering av endringer i luftromsstrukturen. Uregelmessigheter som oppstår, følges opp løpende.

Det er foretatt en nøye gjennomgåelse av hvilke faktorer som ville virke inn på sikkerhet og trafikkavvikling når den nye flyplassen åpnet, der man av sikkerhetsmessige årsaker fant å måtte fastsette visse begrensninger på trafikken den første tiden. Luftfartsverket fant det derfor nødvendig å holde trafikken nede på 32 flybevegelser pr. time de første dagene, men økte så til 40 flybevegelser pr. time. Fra 14. oktober og fram til vinterprogrammets iverksettelse 25. oktober har det vært avvirket et trafikkvolum som tilsvarer summen for Fornebu og Gardermoen, noe som gir en avgang eller landing hvert 90. sekund. Kapasiteten vil fortsatt gradvis økes.

Fra og med starten av vinterprogrammet er det inngått en avtale mellom Luftfartsverket og de største flyselskapene om å redusere tilbudet midlertidig med 15 flybevegelser i det travleste tidsrommet på morgenen mellom kl. 08 og kl. 10. Dette gir en kapasitet på 50 flybevegelser i timen. Opplegget skal evalueres etter en uke.

Det er gjort nyttige erfaringer etter åpningen, som bidrar til en stadig smidigere trafikkavvikling.

Jeg vil også i fortsettelsen følge utviklingen nøye, men jeg vil samtidig understreke at høy sikkerhet har prioritet før høy kapasitet.

For øvrig vil jeg vise til det svar jeg gir på neste spørsmål, spørsmål nr. 23.

Jan Johnsen (H): Har departementet vurdert de samfunnsøkonomiske konsekvensene av de forsinkelser vi til nå har hatt? Med det spørsmålet mener jeg at med tusen passasjerer stående der ute i en time, kan vi regne med at det går en halv million kr, grovt regnet, hvis vi regner med 500 kr timen. Og vi vil sikkert finne at det er enda mer hvis vi går ut i periferien og ser på hvilke ytterligere utgifter den enkelte får.

Det har store konsekvenser ikke bare for den ene som reiser, men for alle og ikke minst for de ansatte. Jeg er glad for at ministeren ser positivt på dette, men jeg lurer bare på om de har foretatt noen økonomiske analyser av hva disse forsinkelsene til nå har kostet Mor Norge?

Statsråd Odd Einar Dørum: Det kunne sikkert vært et fascinerende prosjekt å undersøke hva forsinkelser på Fornebu i sin tid kostet Mor Norge, og hva forsinkelser på Gardermoen koster, og hva som er de relative størrelsene.

Det som er avgjørende er at når man setter i gang en ny flyplass, setter man sikkerheten først. Og for å bruke et bilde: Å legge om luftromsstrukturen i hele Nord-Eu-

ropa er det samme som å legge om veinettet i London fra én dag til den neste og samtidig skifte navn på veiene. Da ville selv erfarne taxisjåfører hatt en stor jobb. Jeg konstaterer at ansatte, spesielt de som står i passasjerbetjeningssituasjonen, har gjort en kjempejobb med å få dette på plass. Og de barnesykdommer som har vært, har man tatt opp løpende for å forbedre seg og utvikle seg. Det er ikke noen tvil om at når folk arbeider på den måten, fortjener de ros og anerkjennelse, og de gjør det jo også fordi det forbedrer jobben. Den seneste rapport jeg har fått, er at avviklingen forbedrer seg, men som sagt, når det gjelder de enkelte toppbelastningsproblemer, har man utfordringer, og det er det ingen grunn til å legge skjul på. Det at man i møtet mellom menneske og system gir støtte for at menneskene skal føle trygghet, at man legger sikkerheten til grunn, må vi alle sammen være glad for. Med en så omfattende omlegging av luftrommet som man har hatt, både med flyttingen fra Fornebu til Gardermoen og med tilpasningen i luftrommet over Nord-Europa, sammen med enkelte innkjøringsproblemer på flyplassen, synes jeg i stort at man har kommet bra fra det.

Jan Johnsen (H): Jeg takker igjen for svaret, men jeg synes ikke det er stort med det kaoset som vi har opplevd på Gardermoen. Det er etter mitt skjønn en tragedie at vi har klart å stille oss på den måten i et moderne samfunn.

Det som er tilfellet, er at når vi er på flyplassen, hører vi at det er den internasjonale omlegging som er årsaken til forsinkelsene. Når vi derimot er i flyet, får vi høre at det er helt andre ting som er årsaken til forsinkelsene. Det er tekniske problemer på flyplassen. Det er så galt mange ganger at flygerne ikke tør å gå inn. De går på utsiden for å finne sine fly. De tar passasjerene med seg og går i kø på utsiden og ikke på innsiden. Og dette er galt. Det tror jeg at ministeren også er enig i.

Selvfølgelig skal sikkerheten være i høysetet. Det er forutsetningen for at vi skal drive flytrafikk i dette landet. Men jeg har et siste spørsmål til ministeren, og det er følgende: På hvilket tidspunkt regner ministeren og Samferdselsdepartementet med at flyplassen er kommet på det nivå som vi kan forvente oss i slutten av det nittende århundre?

Statsråd Odd Einar Dørum: Det fins sikkert enkelte opplevelser som er ubehagelige, men vi kan ikke i drift av en flyplass basere oss på anekdotisk informasjon. Vi må basere oss på det som skjer. Jeg har selv reist fra flyplassen mange ganger, og jeg har opplevd at informasjonen har vært meget håndfast og korrekt hele veien. Jeg har sågar ved åpningen også helt rettferdig blitt satt på en buss til Sogndal, for det var det som var den eneste muligheten akkurat den dagen, og jeg opplevde et personale som gjør jobben på en bra måte.

Ved systematisk å jobbe med saken både i forhold til det som har med teknikk å gjøre, det som har med menneskenes jobbing med dette å gjøre, og gi god støtte til dem som faktisk gjør en kjempejobb i frontlinjen, vil flyplassdriften normalisere seg, og vi vil klare den kapasiteten vi trenger. Sett i forhold til mange andre flyplasser

som har startet, har Gardermoen kommet godt i gang, men det er utfordringer og barnesykdommer – det er det ingen grunn til å legge skjul på. Vi kommer best i land alle sammen hvis vi hjelper til her. Mine bidrag til det er f.eks å bruke flytoget riktig ofte. Det er en meget behagelig opplevelse. I tillegg holder jeg meg godt, faktisk løpende, informert om det som skjer, og jeg har også den siste rapporten med meg her i dag.

S p ø r s m å l 23

Hans J. Røsørde (Frp): Jeg skal få stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Siden 8. oktober 1998 har det stort sett hersket unnaktstilstander i norsk luftfart etter at Oslo Lufthavn Gardermoen ble åpnet. Betydelige forsinkelser, kanselleringer og redusert kapasitet medfører store samfunnsmessige kostnader. Flyselskapenes ansatte har måttet ta ansvaret i forhold til passasjerene.

Hva vil statsråden gjøre for å få rett instans til å ta ansvar for den siste tids rot på Gardermoen og i norsk luftfart?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er Luftfartsverket som har hovedansvaret for flysikkerheten og kapasiteten i luftrommet og på flyplassene. Når sikkerhet veies mot kapasitet, er det sikkerhet som veier tyngst.

Oslo Lufthavn AS har eier- og driftsansvar for den nye hovedflyplassen. Oslo Lufthavn AS som flyplassseier har fullt ansvar for flyplassproduktet med tilhørende tekniske systemer, og tar dette ansvaret svært alvorlig. Dette ansvaret er Oslo Lufthavn AS seg bevisst i samarbeid med de store flyselskapene og handlingoperatørene for å påse at nye rutiner, prosedyrer og bruk av teknisk utstyr blir håndtert korrekt. Dette er fordi det er en meget stor overgang fra gamle Fornebu flyplass til den nye og moderne Oslo Lufthavn Gardermoen for alle ansatte når det gjelder bruk av teknisk utrustning, systemer mv.

Det er imidlertid mange aktører som bidrar til den totale driften. Flyselskap, handlingoperatører, cateringsselskap, politi, tollere og butikk- og servicepersonell er alle meget viktige i arbeidet med å få en stor flyplass til å fungere. For svært mange operative funksjoner er det et delt ansvar mellom flyplassseier og flyselskap for håndteringen av passasjerer fra innsjekking til ombordstigning.

Internasjonal ekspertise som har fulgt denne prosessen, har gitt positiv omtale av håndteringen av ovennevnte prosesser. De barnesykdommer og problemer som Oslo Lufthavn AS slet med i de to første ukene etter oppstart, har avtatt. Etter min vurdering tar Oslo Lufthavn AS ansvaret alvorlig. Jeg har blitt løpende orientert om framdriften og vil selvfølgelig fortsatt følge utviklingen i driften meget nøye.

Hans J. Røsørde (Frp): I svaret til forrige spørrer brukte statsråden uttrykket «anekdotisk informasjon». Jeg må si at å bruke den type språk i et svar virker svært arrogant på meg. Hvis det er slik at statsråden oppfatter det slik at alt som har vært beskrevet omkring Gardermo-

en, bare er anekdotisk, har jeg lyst til å gjøre statsråden oppmerksom på at det er svært mange mennesker som henvender seg til oss som brukere, som opplever dette som noe ganske annet enn anekdotisk.

Jeg vil gjerne spørre: Hvilket ansvar føler statsråden at han har i forhold til det å gi riktig informasjon? Og synes statsråden det er riktig at hovedtyngden av ansvaret for å fronte kundene og hjelpe til med informasjon, er tatt av skrankepersonalet, mens resten har gjemt seg bak disken?

Statsråd Odd Einar Dørum: Nå legger ikke jeg noe nedsettende i begrepet «anekdotisk informasjon». I det legger jeg de opplevelser som den enkelte har, og som aldri kan fratas den enkelte som har hatt det, hva enten vedkommende er stortingsrepresentant eller hvem som helst som reiser til og fra denne flyplassen. Men det er summen av all informasjon som er avgjørende – den som observeres av dem som er i skranken, av dem som er driftsansvarlige, ja selvfølgelig alle sammen, og det er den informasjonen jeg løpende får. Men også informasjon fra enkeltpersoner teller med, fordi den er en del av helhetsbildet. Den foranlediger at man stiller kontrollspørsmål, forvisser seg om at informasjonen er korrekt. Og noe av det jeg har stresset, er at alle ansvarlige, ikke minst de som sitter sentralt i dette, med ledelsesansvaret, alltid skal påse at informasjonen som gis ut, er korrekt i forhold til brukerne. Jeg vil selv også ta initiativ for å yte stor anerkjennelse til dem som ofte i denne ansvarsdelingen får trykket først og fremst, nemlig de i skranken – som jeg selv har passert mange ganger – fordi de fortjener anerkjennelse. Men det er selvsagt, som det ligger i spørsmålet, slik at alle som har ansvar, skal la være å skygge unna – de skal stå fram og tale sant om det som skjer. Slik må det være, det er den eneste måten å sørge for at barnesykdommer avvikles på, og at driften blir så god som man måtte kreve av en moderne flyplass.

Hans J. Røsørde (Frp): Jeg synes jeg merket en ganske annen tone i statsrådets innlegg nå. Når det gjelder det å utvikle en ny flyplass, skjønner vi alle at dette ikke er helt enkelt. Men da er det også viktig at man er villig til å akseptere at ikke tingene går slik man hadde håpet, og ikke driver med det jeg får kalle en helt uakseptabel skjønning av handlingsmønster og informasjon. Jeg oppfattet statsråden dit hen nå at han gav honnør til skrankepersonalet. Det er bra. Hva er så statsrådets kritiske holdning til informasjon gitt av bl.a. flyplassmyndighetene og Luftfartsverket?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg kjenner meg ikke igjen i begrepet «skjønning». Jeg gjorde det helt klart lenge før Gardermoen åpnet, at man måtte forvente barnesykdommer, man måtte forvente at for å takle det måtte man gi sannferdig informasjon hele veien. Jeg har selvfølgelig vært med på å påse at det bygges opp slike informasjonsstrukturer, og at de skal være gode. Den informasjonen er meg bekjent gitt av både ledelse og alle andre. I noen sammenhenger har det ikke fungert godt nok internt

– derfor har folk i skranken måttet ta «en trøkk». Spesielt i situasjoner til å begynne med, da flyparkeringsystemet ikke fungerte, slik at man måtte improvisere, ble det en stor belastning. Men jeg oppfatter det slik at alle tar ansvaret og ikke skygger unna, og det er jo nettopp det som karakteriserer Oslo Lufthavn, at folk stiller opp på en fantastisk måte. Det gjorde de på overtid på slutten på gamle Fornebu, og det gjør de ved innkjøringen nå også. Det har også til og med ført til at enkelte aviser har tatt en slags selvkritikk på noen typer svartmaling som skjedde på forhånd. Men det er jo ikke sagt for at man skal bagatellisere barnesykdommer. Av barnesykdommer lærer man dersom alle er med og tar ansvaret. I det har representanten og jeg helt lik holdning, og det har vært min holdning hele veien.

S p ø r s m å l 24

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I flyselskapenes vinterruter er rutetilbudene for Harstad/Narvik Lufthavn sterkt redusert for trafikken innad i landsdelen. I regionen reageres det sterkt på disse omfattende kuttene, da det ikke er dårlig passasjergrunnlag som kan være begrunnelsen. For næringslivet og for andre brukere i regionen betyr kuttene store merutgifter og praktiske problemer.

Hva kan statsråden gjøre for å rette på dette forholdet?»

Statsråd Odd Einar Dørum: I forbindelse med overgangen til vinterprogrammet 1998/99 har flyselskapet SAS valgt å redusere tilbudet regionalt til og fra Evenes. Så vidt jeg vet, er dette bl.a. ut fra selskapets vurderinger av konkurransesituasjonen i regionen samt øvrige kommersielle forhold. Selskapet står fritt i å foreta slike ruteendringer.

Som samferdselsminister er det mitt ansvar å sørge for at den samlede transportstandard også i denne regionen er tilfredsstillende. Etter grundige studier av bl.a. rutetilbudet til og fra Harstad/Narvik Lufthavn, rutetilbudet til og fra Narvik Lufthavn samt sjøverts rutetilbud med henholdsvis hurtigbåt og hurtigrute til og fra Harstad er det min oppfatning at den samlede transportstandard i regionen ikke berettiger statlig inngrep.

Etter det luftfartsrelaterte regelverket kan statlig intervensjon i markedet skje når den samlede transportstandard blir for dårlig. Når det gjelder luftfart, må det da utlyses såkalt forpliktelse til offentlig tjenesteytelse, FOT. Dette innebærer bl.a. enerett og monopol på rutene til og fra Evenes, noe jeg forstår at bl.a. støtteutvalget for lufthavna har vært negativ til.

Både faktisk eksisterende transportstandard i regionen og ulemper ved statlig inngrep med FOT tilsier derfor at staten ikke bør gripe inn. Jeg vil imidlertid uansett oppfordre berørte brukere og andre interessenter til å ta kontakt med aktuelle flyselskaper for å øve påtrykk for et bedret rutetilbud, hvis det er slik at uklarheter vedrørende det

faktiske passasjergrunnlaget har påvirket flyselskapenes vurderinger i negativ retning.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg takker statsråden for svaret. Det reduserte rutetilbudet gjelder ikke bare én lufthavn, men flere lufthavner som betjener store områder i Nord-Norge. Blant annet er jeg blitt kjent med at det er reagert ganske sterkt fra Alta kommune. Jeg har registrert i pressen at departementet har betegnet endringen som marginal. Dette må jeg si forbauser meg, når f.eks. Harstad/Narvik Lufthavn har fått en reduksjon på 30 pst., og korrespondanse med andre ruter er blitt langt vanskeligere. Det er vanskelig å forstå når passasjergrunnlaget er godt, og det er heller ikke benektet fra selskapet. Det er altså faktisk i dag lettere å reise med fly fra Harstad/Narvik Lufthavn via Gardermoen til Tromsø enn det er å reise direkte. Dette må skurre i ørene på de fleste og må kunne betegnes som distriktsfiendtlig. Jeg synes statsråden tar for lett på disse spørsmålene som er tatt opp, og jeg spør om ikke statsråden kan tenke seg å drøfte disse spørsmålene med ruteselskapene med sikte på en løsning.

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er som kjent med et meget solid flertall i Stortinget etablert en deregulering av luftfarten på stamrutenettet, samtidig som vi har et anbudsopplegg på kortbanenettet. Det er det som er spillereglene for det som foreligger. Det er den åpne debatten om rutetilbudet som påvirker, og det er ikke slik at departementet har noen som helst styringsmulighet i denne situasjonen. Vi prøver likevel å følge med i det som skjer av endringer, og det jeg gjorde rede for i mitt svar, var hvilke spilleregler som gjelder i forhold til endringene. Det var også tydelig av svaret å se hvordan man kan påvirke situasjonen hvis det er slik at det er feil informasjon om brukergrunnlaget som har påvirket ruteopplegget.

Jeg har registrert at representanten har bedt meg se på dette på nytt, og jeg skal på nytt gå igjennom den faktiske informasjon jeg har om situasjonen i dette området.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg er klar over de faktiske reglene som gjelder for luftfart og for ruteopplegg. Men jeg kan ikke fri meg fra at det må være en oppgave for oss alle å gå til flyselskapene og forsøke å få dem til å skjønne de konsekvensene dette har medført.

Jeg er veldig glad for at statsråden tar min anmodning på alvor, og at han vil gå til flyselskapene og drøfte denne situasjonen, nettopp ut fra de påviselige konsekvensene dette har for næringslivet og for øvrige brukere i en stor region.

Statsråd Odd Einar Dørum: Det ble nok lagt mer velvilje i svaret mitt enn det var grunnlag for. Jeg sa ikke at jeg kommer til å gå til flyselskapene, men jeg sa at jeg på nytt ville se på det informasjonsgrunnlaget som fins om den faktiske utvikling i regionen. Det er en del av den informasjonen som departementet har, og som vi tar med

oss. Det har jeg lovet å gjøre, og det gjentar jeg, og står selvfølgelig ved.

S p ø r s m å l 25

Reidun Gravdal (A): Jeg vil gjerne få stille et spørsmål til helseministeren:

«Vi har blitt kjent med at helseministeren og utdanningsministeren har stoppet distribusjonen av Helsetilsynets nye sex-opplysningsmaterieell for ungdom. I Budsjett-innst. S. nr. 11 for 1997-98 sa sosialkomiteen: «Seksualundervisningen og samlivslæren i skolen er sentral i arbeidet med å forebygge uønskede svangerskap. Det er viktig å styrke lærernes kompetanse på dette området.»

Hvorfor har statsråden bidratt til å stoppe et godt hjelpemiddel for lærerne i denne undervisningen?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg er helt enig i at seksualundervisningen og samlivslæren er svært viktig i arbeidet med å forebygge uønskede svangerskap og abort.

Jeg ser det som viktig at lærerne får styrket sin kompetanse, og ser at de har behov for materieell som kan brukes i undervisningen om samliv, seksualitet og prevensjon. Jeg tror også at denne undervisningen og veiledningen må settes inn i en etisk ramme som utfordrer til ansvar for seg selv og andre, og som respekterer den enkeltes integritet. Slike tiltak vil bli prioritert i den nye handlingsplanen for forebygging av uønskede svangerskap og abort for perioden 1999-2003 som nå utarbeides av Sosial- og helsedepartementet i samarbeid med Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Barne- og familiedepartementet.

Når det gjelder det konkrete undervisningsmateriellet, har jeg følgende å si:

Det er Helsetilsynet som er faglig ansvarlig for innholdet i dataspillet og videofilmene, og materiellet er utarbeidet til bruk for helsepersonell. Det skal etter planen distribueres til landets helsestasjoner for ungdom og til prosjekter som arbeider med ungdom, samliv og seksualitet i regi av Handlingsplan for forebygging av uønskede svangerskap og abort 1995-1998 og Handlingsplan mot HIV/AIDS-epidemien 1996-2000.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet ønsket en faglig-pedagogisk vurdering av materiellet i forhold til bruk i skolens undervisning. I påvente av denne vurderingen har Helsetilsynet avventet videre distribusjon av materiellet. Hjelpemidlene er altså ikke stoppet, men ønsket fra KUF om tid til å foreta en faglig-pedagogisk vurdering har vi funnet det riktig å etterkomme.

Utdanningsmyndighetene har som kjent engasjert en faglig ekspertgruppe ved Høgskolen i Agder, som har foretatt en vurdering av disse undervisningshjelpemidlene i forhold til ulike aldersgrupper og når det gjelder behov for et veiledningsopplegg. KUF mottok en rapport fra ekspertgruppen 23. oktober i år.

Jeg viser for øvrig til utdanningsministerens redegjørelse i den muntlige spørretime tidligere her i dag.

Reidun Gravdal (A): Jeg takker for svaret, og jeg er glad for at helseministeren har satt i gang arbeid med en tiltaksplan for forebygging av abort, i tråd med Stortingets vedtak.

Jeg har sett på noe av det informasjonsmateriellet som Helsetilsynet har utarbeidet, og synes det var god informasjon laget på ungdommens premisser og tilpasset den tid vi lever i. Informasjon i skolen er veldig personavhengig, noe ungdommen selv har gitt uttrykk for i en spørreundersøkelse, som viser at de foretrekker å få denne undervisningen utført nettopp av helsepersonell.

Et bredt spekter av tiltak mot uønskede svangerskap er nødvendig for å få til størst mulig nedgang i antall avbrutte svangerskap, og Helsetilsynet har uten tvil tatt denne oppgaven alvorlig.

Da lurer jeg på hva det er i dette materiellet som gjør at departementet mener at det er uegnet for aldersgrupper under 15 år. Jeg henviser da til det svaret som utdanningsministeren gav her tidligere i dag.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg takker for den enighet som synes å være når det gjelder satsingen på tiltak mot uønskede svangerskap og abort, som etter mitt syn er en veldig viktig politisk prioritering.

Jeg er også enig i at ungdom i ulike aldersgrupper bør ha god informasjon tilpasset den tid vi lever i, og kommunisert på en måte som ungdommen forstår. Videre er jeg enig med spørteren i at Helsetilsynet har tatt sin del av arbeidet med oppfølging av den eksisterende handlingsplanen på alvor.

Det direkte spørsmål som representanten Gravdal nå stiller, går på Helsedepartementets vurdering av innholdet i dette materiellet. Til det vil jeg si at vi har forholdt oss til et ønske fra Utdanningsdepartementet om å vurdere dette materiellets egnethet for undervisningsbruk i skolen. Utdanningsministeren har redegjort for hvordan han vurderer det, og hvorfor han vurderer det på den måten. Jeg regner med at vi vil få de vurderingene oversendt til Helsedepartementet, og så vil vi ta det videre opp med Helsetilsynet.

S p ø r s m å l 26

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg vil gjerne få stilla eit spørsmål til helseministeren:

«I mai 1998 hadde vi en diskusjon om Halden-reaktoren, hvor statsråden lovet å få til større åpenhet om så vel transport som selve virksomheten.

Vil statsråden sørge for at det blir full offentlighet om transport av radioaktivt avfall og brukt atombrensel mellom Kjeller og Halden, til Himdalen og til og fra utlandet, eventuelt hva har statsråden gjort/vil han gjøre for å få den offentlighet som ble lovet i denne saken?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: I spørsmålet vises det innledningsvis til interpellasjon vedrørende Halden-reaktoren som ble behandlet av Stortinget den 5. mai i år. Som nevnt den gang har Sosial- og helsedepartementet ansvaret for den pågående konsesjonsbehandling for In-

stitutt for energiteknikk anlegg i Halden og på Kjeller. I mine innlegg i interpellasjonsdebatten klargjorde jeg at departementets holdning når det gjelder innsyn og åpenhet, er at økt åpenhet skal tilstrebes innen rammen av lovverket. Konesjonssaken er tjent med så stor åpenhet som mulig, og departementet legger til grunn at det kun er de deler av materialet i konsesjonssøknaden som omfattes av taushetspliktbestemmelser, som skal unntas. Dette står naturligvis ved lag. Som følge av dette har konsesjonssøknaden samt alle 31 vedlegg til denne blitt gjennomgått med sikte på å skille ut taushetsbelagte opplysninger, slik at det kan gis innsyn i de øvrige deler. De organisasjoner, presserepresentanter og enkeltpersoner som har ønsket innsyn i ovennevnte materiale, har allerede fått det frigitte materialet. Øvrige vil selvsagt bli gitt tilsvarende tilgang.

Regjeringen vil for øvrig foreta en gjennomgang av taushetspliktsbestemmelsene i atomenergilooven og relevante forskrifter med sikte på større grad av åpenhet i atomenergispørsmål.

Representanten Langeland stiller videre spørsmål knyttet til transport av radioaktivt avfall og brukt atombrensel mellom Kjeller og Halden, til Himdalen og til og fra utlandet.

Hva angår transporter av brukt atombrensel mellom Kjeller og Halden, så er det intet til hinder for å opplyse hvordan transportene skjer. Jeg viser til den redegjørelse jeg gav om dette i mitt svar i spørretimen den 3. juni i år. Av sikkerhetshensyn er imidlertid ikke nøyaktige opplysninger om når transport finner sted mv., offentlige for allmennheten. For øvrig kan det nevnes at Statens strålevern tidligere i år har gjennomgått selve transportordningen og har funnet denne i samsvar med regelverket, slik jeg bad om etter at nevnte spørsmål ble reist.

Transporten til Himdalen vil kun omfatte lavt og midtels radioaktivt avfall som anlegget er beregnet for, og ikke brukt atombrensel. Hvordan de planlagte transportene til Himdalen skal foregå, er beskrevet i sikkerhetsrapporten for driften, og denne er offentlig. Videre er befolkningen i nærområdet gjennom informasjonsmøter der Institutt for energiteknikk har deltatt, gjort kjent med hvordan de planlagte transportene til Himdalen-anlegget er tenkt gjennomført.

Som en del av det eksperimentelle programmet ved Halden-reaktoren innfører Institutt for energiteknikk tidvis mindre mengder brukt brensel fra utlandet. Slikt forsøksbrensel er ikke norsk eiendom og returneres eier etter at eksperimentet er utført. Disse transportene skjer i samsvar med de bestemmelser som gjelder for slik transport både i avsender- og mottaker land, og tillatelse gis i samsvar med den internasjonale ikke-spredningsavtalen.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg trur eg skal velja denne gongen òg, som eg gjorde sist, å takka for eit positivt svar, fordi eg har ei kjensle av at helsestatsråden tar dette problemet alvorleg og følgjer det grundig opp. Eg trur det framleis er mykje ein kan fritta for teieplikt, og derfor var det spesielt positivt at statsråden nå vil gjennomgå dei reglane som gjeld for teieplikt.

Eitt spørsmål blei det ikkje svart på, og det var i forhold til Sellafield. Kan statsråden stadfesta eller avkrefta om Halden-reaktoren har levert avfall til Sellafield og dermed medverka til forureining av norsk kyst? Punkt to: Statsråden nemnde ikkje talet på vedlegg i konsesjonssøknaden som er offentleggjorde. Kan statsråden seia noko om det?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Når det gjelder transporter til og fra utlandet, viser jeg til det jeg sa, at det er knyttet til innførsel av forsøksbrensel og tilbakeførsel av slik brensel til eier i samsvar med norske og internasjonale regler. Jeg viser for øvrig til at Stortingets energi- og miljøkomite, i brev av 25. mars 1994 fra daværende nærings- og energiminister Jens Stoltenberg, fikk en grundig redegjørelse for denne forskningsaktiviteten og for de internasjonale aspekter ved denne.

Når det gjelder spørsmålet om andelen materiale som er frigitt, kan jeg ikke på stående fot svare på det, men jeg skal sørge for at de spørsmålene blir besvart på egnet måte.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg reknar med at statsråden – i form av eit brev eller liknande – kjem tilbake til det som han ikkje kunne svara på. Det som eg ønskjer eit veldig konkret svar på, gjeld altså Sellafield. Eg føler at statsråden unngår spørsmålet. Kan statsråden stadfesta eller avkrefta om det er gjenvinning av norsk atomavfall på Sellafield?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg vil fastholde det jeg sa i mitt forrige svar om det spørsmålet som gjelder transport til og fra utlandet med hensyn til Halden-reaktoren, og har på dette punkt ikke ytterligere å tilføye til det svaret jeg allerede har gitt.

S p ø r s m å l 2 7

Tor Nymo (Sp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«Oterbestanden har i enkelte vassdrag i Troms og Nordland nå blitt så stor at det har medført omfattende predasjon på anadrome fiskeslag som går opp i elvene for å gyte. Dette har i første rekke gått ut over enkelte lokale laksestammer. Oteren har også gjort noe skade i oppdrettsanlegg langs kysten.

Vil statsråden vurdere å innføre kvotejakt på oter i Troms og Nordland slik at skader som følge av en for stor bestand kan bli redusert?»

Statsråd Guro Fjellanger: Bestanden av oter har hatt en sterk tilbakegang i størrelse og utbredelse i dette århundre, ikke bare i Norge, men i hele Europa. Til tross for bestandsvekst i enkelte områder i det siste tiåret, er arten sårbar i global sammenheng. Ved en gjennomgang av truede pattedyr i Norge i 1996 har Direktoratet for naturforvaltning klassifisert oteren som «hensynskrevende og fåtallig». Arten er omfattet av Bern-konvensjonen og er oppført i konvensjonens vedlegg 2, som viser totalfredede dyrearter.

Det er riktig at oterbestanden i en del vassdrag i Troms og Nordland tar en betydelig mengde voksen laks i løpet av gyteperioden. Dette har blitt fastslått gjennom undersøkelser som er foretatt av Direktoratet for naturforvaltning de siste par årene.

Effekten av oterens beskatning på den enkelte laksebestand synes imidlertid å være beskjeden. Direktoratet for naturforvaltning anser at oteren utgjør en mindre trussel mot laksebestandene enn miljøforstyrrelser som f.eks. redusert vannkvalitet.

Når det gjelder skader i oppdrettsanlegg forårsaket av oter, er dette en kjent problemstilling. Forholdet til bestander av vilt – herunder oter – skal derfor vurderes når oppdrettskonsesjoner gis. Driften av oppdrettsanleggene skal også skje slik at konflikter i størst mulig grad unngås. Likevel utsteder miljøvernmyndighetene i en del tilfeller fellingstillatelse på oter, og det er i inneværende år blitt gitt fellingstillatelser i Nordland og Troms. En mer ordinær form for jakt på oter vil være et lite målrettet og således galt virkemiddel i forhold til de lokale skadeeffekter som er nevnt.

Jeg vil holde fast ved praksisen med at det gis lokale fellingstillatelser, men jeg ser ikke noe grunnlag for å innføre regulær kvotejakt på oter i dagens situasjon. Jeg forstår likevel at oteren føles som et problem enkelte steder. Derfor vil jeg holde denne saken under oppsyn med sikte på å vurdere ytterligere tiltak dersom utviklingen tilsier dette.

Tor Nymo (Sp): Jeg vil takke statsråden for svaret.

Det er en nasjonal oppgave å bevare og styrke villaksstammen i landet, ikke minst på bakgrunn av at laksesykdommer og vassdragsreguleringer har ført til en betydelig desimering av bestanden. Staten og ikke minst frivillige organisasjoner har brukt betydelige ressurser for å berge villaksbestanden. Når det nå viser seg at bestanden av oter har en sterk økning og direkte truer villaksen i enkelte vassdrag, er det klart at stadig flere frivillige som har stått på ved dugnadsarbeid og drevet kulturarbeid, etter hvert føler at det ikke nytter.

Jeg ber derfor om at statsråden følger opp det hun sa i slutten av sitt svar, der hun uttrykker forståelse for at oteren føles som et problem enkelte steder, og at hun vil holde saken under oppsyn med sikte på å vurdere ytterligere tiltak dersom utviklingen tilsier det.

Statsråd Guro Fjellanger: Representanten Nymo og jeg er helt enige om at det er en viktig oppgave å bevare og styrke villaksstammene. Derfor ser jeg også fram til den rapporten som vil bli lagt fram av det såkalte lakseutvalget rundt nyttår, hvor veldig mange ulike interesser har sittet sammen nettopp for å diskutere hvordan vi i framtiden kan få løst denne oppgaven. Jeg har store forventninger til at de kommer med forslag som vil være nyttige for oss.

Samtidig erkjenner jeg at det er et klart problem med oter i enkelte vassdrag. Derfor er det gitt fellingstillatelse både i Nordland og Troms for inneværende år. Denne praksisen er jeg som sagt innstilt på å opprettholde. I tillegg vil jeg selvsagt følge opp det jeg sa på slutten av

mitt forrige svar, nemlig at vi vil vurdere utviklingen nøye framover.

S p ø r s m å l 28

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg ønsker å stille miljøvernministeren følgende spørsmål:

«Viltmyndighetene i Norge og Sverige er blitt enige om felles retningslinjer for forvaltningen av den skandinaviske ulvebestanden. Et prinsippdokument om samarbeidet åpner mulighet både for felling av spesielle skadedyr og kvotebegrenset lisensjakt på ulv i de to landene.

Hvordan vil statsråden bidra til at dette arbeidet lykkes?»

Statsråd Guro Fjellanger: Jeg har tidligere i år redegjort for forvaltningen av ulv i forbindelse med en interpellasjon om rovviltforvaltningen. Forvaltningen av ulv bygger på Stortingets behandling av rovviltmeldingen i 1997. I meldingen heter det at ulven skal ha et strengt vern inntil det er etablert minst åtte - ti familiegrupper i Sør-Skandinavia, derav noen i Norge. Først når dette bestandsnivået er nådd, kan ulven forvaltes mer på linje med andre rovdyr.

Ulveforvaltningen har i år blitt drøftet inngående med svenske myndigheter. Ett siktemål har vært å utvikle felles prinsipper for iverksetting av nye forvaltningstiltak i forhold til bestandsutviklingen. Direktoratet for naturforvaltning og Statens naturvårdsverk i Sverige har nylig utarbeidet et prinsippdokument om forvaltningen av den skandinaviske ulvebestanden. Her heter det bl.a. at skadefellingstillatelse på enkeltindivider av ulv som gjør alvorlige og gjentatte skader på bufe eller tamrein, kan gis på nåværende bestandsnivå. Med en økende ulvebestand kan det etter hvert bli aktuelt å regulere bestanden gjennom såkalt lisensjakt innenfor visse områder. Av prinsippdokumentet framgår det at det er opp til myndighetene i hvert av landene å avgjøre hvor stor bestanden skal være før slik lisensjakt tillates. Det er også enighet om at tillatelse til skadefelling eller lisensjakt ikke kan gis uten at forebyggende tiltak er vurdert og funnet mindre egnet til å redusere skader og konflikter.

Prinsippdokumentet er i tråd med de forvaltningsprinsipper som ligger i rovviltmeldingen. Nærmere detaljer omkring den framtidige forvaltningen må vi se på når prinsippdokumentet blir oversendt departementet.

Norske og svenske myndigheter er også enige om at det trengs mer kunnskap om ulven og at samarbeidet på dette feltet skal videreutvikles. Jeg legger stor vekt på pålitelige bestandsopplysninger som grunnlag for forvaltningen av ulv i årene framover. I denne forbindelse viser jeg til at Regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 1999 har foreslått betydelige midler avsatt til bestandsregistrering av rovvilt.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Ser statsråden at ulike forvaltningsbestemmelser om rovdyr i Norge og Sverige og ellers i de land Norge har

en felles grense med, gjør det vanskelig å få en fornuftig forvaltning til alles beste? Det er en kjensgjerning at flere av våre rovdyr er streifdyr og kan tilbakelegge store avstander på relativt kort tid. Det er også en kjensgjerning at noen av disse kan bli regnet som rovdyr i ett land og ikke i det andre. Derfor ser jeg det som svært viktig og fornuftig at de naboland som har felles interesser/problemer, i størst mulig grad har like bestemmelser. Det kan virke ulogisk at et dyr på den ene siden av en grense er totalfredet, mens det én meter over på den andre siden av grensen drives lovlig jakt på det samme dyret.

Vil statsråden være positiv til at vi får mest mulig like bestemmelser over landegrensene i dette også for distriktene svært viktige problemet?

Statsråd Guro Fjellanger: Jeg oppfatter det samarbeidet som nå har vært mellom Norge og Sverige, nettopp som et skritt i retning av å få brakt på det rene hvorvidt det er ulike bestemmelser når det gjelder forvaltning av

rovvilt. Og jeg opplever det slik at de prinsippene som er foreslått lagt til grunn i det felles dokumentet fra Direktoratet for naturforvaltning og deres svenske motpart er helt i tråd med de prinsippene som også er nedfelt i rovviltmeldingen. Dette synes jeg er et veldig viktig og fornuftig skritt, for som representanten sa, har vi her å gjøre med streifdyr, og det er derfor viktig å ha et samarbeid. Samtidig har jeg lyst til å understreke at et slikt samarbeid aldri må basere seg på at Norge fraskriver seg også *sitt* ansvar for å ha bestander av de store rovdyrene i Norge.

Presidenten: Dermed er sak nr. 1 ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 14.15.
